

**Stichting
Bedrijfstakpensioenfonds
Foodservice & Groothandel
in Levensmiddelen**

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Foodservice &
Groothandel in Levensmiddelen
Akerstraat 92
6411 HD Heerlen
Telefoon : 088 - 1162 442
website : www.bpffoodservice.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41151419

**Verslag over het boekjaar
1-1-2017 t/m 31-12-2017**

Inhoud

	Pagina
Voorwoord voorzitters	5
Meerjarenoverzicht	7
Bestuursverslag	
Het pensioenfonds	9
Financiële positie	12
Pensioenregeling 2017	14
Communicatie	17
Beleggingen	18
Actuariële analyse resultaat	22
Uitvoeringskosten	23
Governance	27
Uitbestedingsbeleid	30
Risicomanagement en risicohouding	31
Risicohouding	38
Verslag Raad van Toezicht	38
Reactie bestuur op rapportage Raad van Toezicht 2017	40
Verslag verantwoordingsorgaan	41
Reactie bestuur op oordeel verantwoordingsorgaan over gevoerd beleid in 2017	43
Vooruitblik 2018	44
Jaarrekening	
Balans per 31 december	48
Staat van baten en lasten	50
Kasstroomoverzicht	52
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	53
Toelichting op de balans per 31 december	59
Gebeurtenissen na balansdatum	65
Toelichting op de staat van baten en lasten	67
Resultaatverdeling	71
Risicoparagraaf	72

Pagina**Overige gegevens**

Statutaire bepalingen resultaatbestemming	81
Verklaring Actuaris	82
Controleverklaring onafhankelijke accountant	84

Bijlagen

Verzekerdenbestand	91
Bestuur	92
Raad van toezicht	94
Verantwoordingsorgaan	94
Uitbestede werkzaamheden	95

Voorwoord voorzitters

Voor u ligt het verslag over het boekjaar 2017 (hierna: het verslagjaar) van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Foodservice & Groothandel in Levensmiddelen (Bpf Foodservice). Bpf Foodservice is opgericht op 25 november 1964 en heeft als statutaire vestigingsplaats Heerlen. Het is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds op grond van de Wet verplichte deelneming in een Bedrijfstakpensioenfonds 2000 en is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

In het verslagjaar 2017 heeft het bestuur, naast de reguliere bestuursagenda en bestuursactiviteiten, meerdere strategische onderwerpen behandeld. Een belangrijk onderwerp voor het bestuur is de strategische heroriëntatie van het fonds gericht op een beheerste groei. Deze moet onder andere leiden tot een kostenverlaging in het belang van de deelnemers. In 2017 heeft het bestuur zijn missie, visie en strategische doelstellingen daarvoor aangescherpt en de activiteiten om deze doelstellingen te verwezenlijken in een strategische agenda vastgelegd voor de korte, middellange en lange termijn.

In lijn met deze strategische heroriëntatie is dat cao-partijen een raam-cao hebben vastgesteld, waarin twee cao's zijn opgenomen: die van Foodservice en die van Groothandel in Levensmiddelen (GIL). Dit resulteerde in het begin van het verslagjaar tevens in een wijziging van de verplichtstelling passend bij dit geheel en de introductie van de nieuwe naam Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Foodservice & Groothandel in Levensmiddelen. Bpf Foodservice wil zich ook opstellen als een aantrekkelijke partner voor ondernemingen die niet op grond van de verplichtstelling aangesloten zijn bij het fonds. De sector Foodservice omvat meer dan de groothandel in levensmiddelen. De wijziging van de verplichtstelling en de naam vertegenwoordigt dan ook deze ambitie naar de toekomst.

Een doorlopend belangrijk onderwerp van gesprek in het bestuur is de verdere professionalisering van het integraal risicomanagement (IRM). Het beheren en uitkeren van pensioenen gaat met risico's gepaard die een behoorlijke impact kunnen hebben op de organisatie, op het vermogen en op de verplichtingen van het fonds. Bpf Foodservice wil deze risico's verdergaand onder controle hebben. In 2016 is begonnen met het inventariseren van diverse soorten risicocategorieën. Deze inventarisatie is in 2017 afgerond. Om het risicomanagement structureel te implementeren in het fonds en een hoog risicobewustzijn bij het bestuur te bewerkstelligen heeft het bestuur in 2017 een integrale risicomanagement-dag georganiseerd. Met de risico-adviseur zijn de risicohouding en risicobereidheid van het bestuur in kaart gebracht. In 2018 krijgt dit een vervolg door aanpassing van de Governance en aanstelling van een risicomanager om het proces van beeldvorming naar oordeelsvorming en besluitvorming te monitoren vanuit het perspectief van integraal risicomanagement.

In het verslagjaar is veel aandacht uitgegaan naar de uitvoering van de pensioenregeling en de voortzetting van de overeenkomst met AZL. Na instemming van sociale partners is Bpf Foodservice gestart met een harmonisatietraject voor de verschillende (gesloten) pensioenregelingen naar één nieuwe pensioenregeling 2018 voor nagenoeg alle deelnemers. Door stijging van de pensioenrichtleeftijd naar 68 jaar, flexibilisering van de oude pensioenregelingen en invoer van deeltijdpensioen heeft het bestuur dit kunnen bewerkstelligen zonder al te grote financiële impact. Met behoud van kwaliteit zijn voor dit verslagjaar en gedurende de contractperiode de kosten per deelnemer voor pensioenuitvoering behoorlijk verlaagd. De harmonisering van de pensioenregelingen draagt daarmee bij aan de strategische doelstelling om kosten te beheersen.

In de communicatie met de deelnemers is een belangrijke stap gezet met het verder digitaliseren van de communicatie. Dit zal in 2018, na implementatie van de nieuwe pensioenregeling, worden uitgevoerd.

We zijn blij dat vermogen en dekkingsgraad zijn gestegen. Het fonds komt langzaam uit herstel. Gegeven de marktomstandigheden en de beleggingsmix is het bestuur tevreden met de beleggingsresultaten. Het herstel gaat trager dan gehoopt. Het fonds belegt zeer behoudend. In 2017 zijn een deelnemersonderzoek en een ALM-studie uitgevoerd. De resultaten geven het bestuur aanleiding om het risicoprofiel licht te vergroten, waardoor het fonds meer kan profiteren van het economisch herstel. Dat is goed voor onze deelnemers. Jammer genoeg staan regelgeving en de toezichthouder op dit moment niet toe om het risicoprofiel te vergroten.

In 2018 staan opnieuw veel onderwerpen op de bestuursagenda. Naast verdere versterking van de financiële positie en de bestuurlijke organisatie werkt het fonds aan versterking van haar imago met als doel om de binding van bestaande deelnemers en werkgevers met het fonds zoveel mogelijk te verstevigen en de beoogde groei te realiseren. Een vervolgstap in het digitaliseringsproces naar deelnemers en meer zichtbaarheid naar werkgevers maken hiervan onderdeel uit.

Iedereen, die zich heeft ingezet voor het fonds, waaronder de leden van de Raad van Toezicht, de leden van het Verantwoordingsorgaan, de Sociale Partners die betrokken zijn bij Bpf Foodservice, en alle bij het fonds betrokken adviseurs en uitvoerders, willen wij bedanken voor hun inzet en constructieve samenwerking in het afgelopen jaar. Wij werken graag verder aan de doelstellingen van het fonds in het belang van onze deelnemers.

Namens het bestuur,

Jelle Griffioen
Werkgeversvoorzitter Bpf Foodservice

Martijn Raaijmakers
Werknemersvoorzitter Bpf Foodservice

Meerjarenoverzicht

	2017	2016	2015	2014	2013
Z-score	+0,41	+0,12	+0,33	+0,39	+0,30
Performancetoets	+0,69	+0,55	+1,23	+1,17	+2,25
Aantallen					
Deelnemers	16.448	15.428	11.884	11.673	10.490
Gewezen deelnemers	37.427	35.558	33.970	32.629	31.490
Pensioengerechtigden	9.113	8.734	8.317	8.217	8.172
Totaal	62.988	59.720	54.171	52.519	50.152
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening	1.172.515	1.140.562	952.538	850.790	655.891
Pensioenvermogen ¹⁾	1.265.357	1.210.502	1.005.313	989.332	–
Langlopende schuld VPL-regeling	–	–	–	–	4.713
Dekkingsgraad	107,9%	106,1%	105,5%	116,3%	110,2%
Beleidsdekkingsgraad ²⁾	107,3%	103,9%	109,3% ³⁾	115,9%	–
Aangesloten ondernemingen	845	791	713	600	532
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer ³⁾	€ 168,03	€ 194,27	€ 204,00	€ 163,35	€ 145,91
Belegd vermogen	1.271.315	1.216.383	1.003.122	984.891	721.527
Beleggingsopbrengsten	7.388	126.802	-14.064	227.835	-3.507
Beleggingsrendement	0,70%	12,80%	-1,50%	31,21%	-0,51%
Benchmark	0,28%	12,80%	-1,58%	31,11%	-0,69%

1) Het pensioenvermogen betreft het stichtingskapitaal + reserves (exclusief de premietoelagreserve) + technische voorzieningen (voor risico fonds en risico deelnemer).

2) Met het nFTK is de beleidsdekkingsgraad geïntroduceerd als zijnde de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt in het nFTK gebruikt om de financiële positie van pensioenfondsen te toetsen. De vermelde beleidsdekkingsgraad in de kolom 2014 betreft die per 1-1-2015.

3) Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen dus niet mee in deze berekening. Met ingang van 2015 wordt de btw heffing volledig toegepast.

Bestuursverslag

Het pensioenfonds

Statutaire doelstelling

Bpf Foodservice voert de pensioenregeling uit voor werknemers, gewezen werknemers en hun nabestaanden en werkgevers, die is vastgelegd in het pensioenreglement en volgens de statuten. De pensioenaanspraken worden gefinancierd met bijdragen van werknemers en werkgevers. Het ingelegde geld wordt belegd. De pensioenregeling voorziet voor alle deelnemers in een ouderdomspensioen, een partnerpensioen en een wezenpensioen.

Het bestuur heeft de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, zoals bedoeld in artikel 102a van de Pensioenwet vastgesteld en vastgelegd in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN). Bij de toetsing van de opdrachtaanvaarding voor de uitvoering van de pensioenregeling zijn deze door het bestuur als uitgangspunt genomen.

Verplichtstelling, aansluitingsbeleid en aangesloten ondernemingen

Bpf Foodservice is een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds. Die status ligt vast in het besluit, nr. 67305, d.d 26 november 1964, afgegeven door de Minister van Sociale Zaken.

De verplichtstelling gold tot 17 februari 2017 voor de werknemers van 21 tot 65 jaar, behoudens enkele uitzonderingen, in dienst van ondernemingen die zich als groothandel bezighouden met het kopen en verkopen van een assortiment levensmiddelen (ongeacht de verpakkingsvorm) bestaande uit ten minste acht van de in de verplichtstelling genoemde groepen; en/of het kopen en verkopen aan wederverkopers van bakkerijgrondstoffen, specerijen, vleeswaren, visconserven, zoetwaren en/of gedroogde zuidvruchten, tabak en/of tabaksproducten en levensmiddelen gericht op de binnen- en buitenhuishoudelijke markt.

Nadat was vastgesteld dat sociale partners in de bedrijfstak Groothandel voor de Foodservice en de Groothandel in Levensmiddelen een belangrijke meerderheid van de in de bedrijfstak werkzame personen vertegenwoordigen, heeft Bpf Foodservice op 5 december 2016 namens sociale partners een aanvraag ingediend voor wijziging en gedeeltelijke intrekking van de verplichtstelling van Bpf Foodservice.

Doel van deze wijziging in de verplichtstelling was om én de werkingssfeer in lijn brengen met de werkingssfeer van de cao voor de Foodservice en de Groothandel in Levensmiddelen én meer duidelijkheid te bieden over welke bedrijven nu verplicht aangesloten moeten zijn bij Bpf Foodservice. Dat zijn groothandels voor de foodservice én groothandels in levensmiddelen.

De gewijzigde verplichtstelling is op 17 februari 2017 van kracht geworden. Vanaf deze datum geldt de verplichtstelling voor de werknemers van 21 tot 67 jaar, behoudens enkele uitzonderingen, in dienst van ondernemingen die zich als groothandel bezighouden met het kopen en verkopen van een assortiment food en non food producten en het aanbieden van diensten bestaande uit ten minste acht van de in de verplichtstelling genoemde groepen; en/of het kopen en verkopen aan wederverkopers van zoetwaren Tabak en Tabaksproducten, Bakkerijgrondstoffen en Aanverwante Producten, zijnde als specerijen en/of vleeswaren en/of visconserven en/of gedroogde zuidvruchten.

Omdat de pensioenrichtleeftijd per 1 januari 2018 68 jaar wordt heeft Bpf Foodservice, nadat opnieuw was vastgesteld dat sociale partners in de bedrijfstak Groothandel voor de Foodservice en de Groothandel in Levensmiddelen een belangrijke meerderheid van de in de bedrijfstak werkzame personen vertegenwoordigen, namens sociale partners op 18 december 2017 een verzoek tot wijziging van de verplichtstelling ingediend. Deze wijziging heeft slechts betrekking op de einddatum van de verplichte deelname.

In het hoofdstuk "Vooruitblik 2018" leest u meer over de actuele status van de wijziging van de verplichtstelling.

Handhaving verplichtstelling

Werkgevers die onder de verplichtstelling vallen moeten zich aanmelden bij Bpf Foodservice. Daarnaast is Bpf Foodservice verplicht naar de aangesloten deelnemers, werkgevers en andere belanghebbenden om de verplichtstelling te handhaven. Bpf Foodservice voert daarom een actief handhavingsbeleid.

In het verslagjaar zijn er 106 nieuwe ondernemingen verplicht aangesloten bij Bpf Foodservice.

In totaal waren eind 2017 845 ondernemingen aangesloten die werknemers hebben aangemeld. Hiervan zijn 244 aangesloten ondernemingen zonder personeel. Van deze 845 ondernemingen zijn 46 ondernemingen vrijwillig aangesloten bij het fonds. Naast de 845 aangesloten ondernemingen waren eind 2017 41 ondernemingen vrijgesteld.

Op dit moment lopen er nog enkele procedures over de verplichte aansluiting en de vrijstelling van verplichte deelname. Rechtszaken zijn voor verplicht gestelde fondsen helaas soms onvermijdelijk. Bedrijven die volgens het fonds onder de verplichtstelling vallen, maar niet zijn aangesloten vormen een risico. Werknemers (en oud-werknemers) van die bedrijven kunnen aankloppen bij het pensioenfonds voor een pensioenuitkering. Er is dan nooit premie betaald, maar er zijn wellicht wel rechten, omdat hun werkgever onder de verplichtstelling viel. Dat risico wil het fonds uitsluiten, omdat het de deelnemers schaadt die wél premie betalen. Met een rechterlijke uitspraak wordt duidelijkheid verkregen over de verplichtstelling per bedrijf.

Ondernemingen die vanaf 17 februari 2017 niet meer verplicht zijn aangesloten

Als gevolg van de gedeeltelijke intrekking van de verplichtstelling per 17 februari 2017 vielen (naar verwachting) ongeveer 700 actieve deelnemers, verdeeld over circa 110 bedrijven, mogelijk niet meer onder de verplichtstelling. Na wijziging van de verplichtstelling zijn in totaal 117 ondernemingen met in totaal 694 werknemers benaderd voor een herbeoordeling. Onderstaand het eindresultaat.

-Van 42 ondernemingen (375 werknemers) is op basis van de beschikbare informatie de verplichte aansluiting gehandhaafd.

-Van 20 ondernemingen (135 werknemers) is, nadat was gebleken dat de activiteiten niet langer onder de werkingssfeer van de verplichtstelling vielen, de aansluiting op verzoek van de onderneming na 17 februari 2017 op vrijwillige basis voortgezet.

-Van 55 ondernemingen (184 werknemers) is de aansluiting beëindigd nadat was gebleken dat de activiteiten niet langer onder de werkingssfeer van de verplichtstelling vielen en de onderneming niet op vrijwillige basis wilde blijven deelnemen.

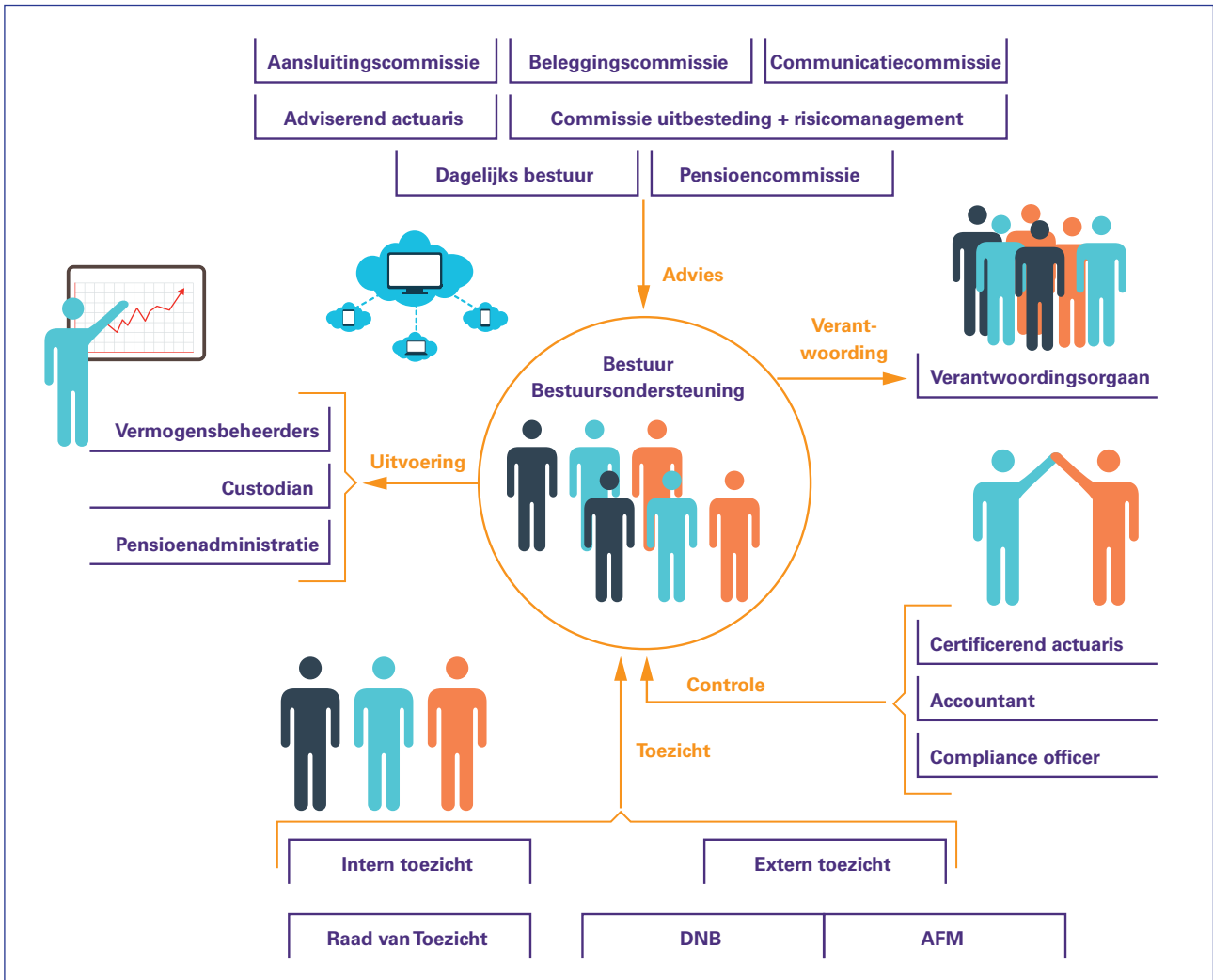
Uitwerking akkoord cao-partijen GIL-GHP

In 2016 is de praktische uitwerking van het Convenant met de Groothandels in Horecaproducten opgestart om een jarenlange discussie over de verplichtstelling te beëindigen. Het resultaat is dat in 2017 alle leden van de Vereniging Overlegorgaan Groothandels in producten voor de horeca en grootverbruik (VOG) deelnemen aan de pensioenregeling van Bpf Foodservice of zijn vrijgesteld op basis van een financieel en actuariael gelijkwaardige eigen pensioenregeling.

Totale toename deelnemers Bpf Foodservice 2017

Het totaal aantal actieve deelnemers in het verslagjaar is toegenomen van 15.428 tot 16.448.

Organogram

Missie, visie en strategie

Missie

Bpf Foodservice zorgt voor de meest passende pensioenregeling ten behoeve van alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die aansluit op de behoefte van werknemers en werkgevers uit de aangesloten sector(en) die het bedient, gebaseerd op transparantie, integriteit en kwaliteit en met aandacht voor een persoonlijke benadering.

Visie

Bpf Foodservice is een zelfstandig bedrijfstakpensioenfonds gericht op de foodservice en aanverwante sectoren. Het bindt werknemers en werkgevers door het aanbieden van een passend pensioenproduct, dat onderscheidend is in eenvoud en kostenefficiëntie, toekomstbestendigheid, transparantie en focus op de klant. Over 5 jaar zijn alle grotere werkgevers uit de (foodservice)sector aangesloten of zijn voornemens zich aan te sluiten.

(Positionerings)strategie en doelstellingen

Het bestuur heeft de volgende strategische pijlers benoemd met het oog op de komende jaren:

1. Groei fonds: beheerste groei door aansluiting grotere werkgevers uit de (foodservice) sector
2. Opzetten van een eenvoudige, toekomstbestendige, uitvoerbare pensioenregeling, passend bij de aangesloten sectoren
3. Grote slag maken in uitvoering -en beheersbaarheid kosten
4. Aanvang gemaakt met stroomlijnen 'Governance' met oog op toekomstscenario's
5. Goede binding met werknemers en werkgevers zodat zij, ook zonder verplichtstelling, bewust/vrijwillig kiezen voor Bpf Foodservice
6. Onderzoeken 'interfondselijke' samenwerking gericht op kostenbesparing

In 2017 heeft het bestuur besloten tot deze missie, visie en de strategische doelstellingen op de korte, middellange en lange termijn.

De uitkomst heeft geleid tot vaststelling van een strategische agenda voor de toekomst. De strategische agenda is vast onderdeel van de commissies en de bestuursagenda. Voor verdere informatie over de actuele stand van zaken wordt verwezen naar het hoofdstuk 'Vooruitblik'.

Financiële positie

(Beleids)dekkingsgraad

Sinds de invoering van het nFTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor bepaalde beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de feitelijke dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen. Bepaalde beleidsmaatregelen moeten gebaseerd zijn op deze beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad van Bpf Foodservice bedroeg ultimo 2017 107,3% (ultimo 2016 was dit 103,9%).

In onderstaande tabel worden de standen en de bronnen voor de actuele feitelijke dekkingsgraad weergegeven:

Resultatenbron	Pensioen- vermogen voor risico fonds ¹⁾	TV risico- fonds	2017 Totaal	Feitelijke dekkings- graad
Primo	1.210.293	1.140.562	17.183	106,1%
Beleggingen / marktrente	7.388	-19.120	26.509	2,1%
Premies ²⁾	62.059	66.645	-4.586	-0,4%
Waardeoverdrachten ³⁾	-152	-21	-131	0,0%
Kosten	-361	-361	0	0,0%
Uitkeringen	-16.215	-16.433	218	0,0%
Kanssystemen	0	-501	501	0,1%
Voorwaardelijke toeslagen	0	0	0	0,0%
Kortingsbesluit	0	0	0	0,0%
Incidentele mutaties ⁴⁾	0	3.370	-3.370	-0,3%
Wijziging grondslagen ⁵⁾	0	-1.921	1.921	0,2%
Andere oorzaken	2.345	295	1.885	0,1%
Ultimo	1.265.357	1.172.515	22.947	107,9%

Reële dekkingsgraad

Daarnaast is de reële dekkingsgraad een belangrijke graadmeter voor de financiële positie van het pensioenfonds. De reële dekkingsgraad is de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de dekkingsgraad waarbij volledige prijsindexatie is toegestaan. Ultimo 2017 bedroeg de reële dekkingsgraad 86,1% (ultimo 2016 was dit 84,2%).

Om de juistheid van de berekeningen van de dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad te waarborgen heeft het fonds als interne beheersmaatregel zijn adviserende actuaris de opdracht gegeven om de juistheid van de dekkingsgraad elke maand te controleren.

	31-12-2017	31-12-2016
Dekkingsgraad	107,9%	106,1%
Beleidsdekkingsgraad	107,3%	103,9%
Reële dekkingsgraad	86,1%	84,2%

1) Het pensioenvermogen voor risico fonds betreft het stichtingskapitaal + reserves (exclusief de premietoelagreserve) + technische voorzieningen voor risico fonds.

2) Het negatieve resultaat op premies van 4.586 is het verschil tussen de feitelijke premies en het voor de tijdsevenredige opbouw van de pensioenaanspraken benodigde bedrag. De ontvangen premie is gebaseerd op de gedempte kostendeckende premie op basis van een 36-maands gemiddelde rente. De toevoeging aan de technische voorzieningen is gebaseerd op de per 31 december 2016 geldende rente. Het negatieve resultaat wordt met name verklaard door het verschil tussen de gedempte rente en de per 31 december 2016 geldende rente.

3) Zie toelichting op resultaat waardeoverdrachten op pagina 67.

4) Het resultaat op incidentele mutaties in de technische voorzieningen betreft het negatieve resultaat ter hoogte van 3.370 als gevolg van het uitruilbaar maken van de voorheen niet-uitruilbare partnerpensioensoorten.

5) Het resultaat op wijziging grondslagen betreft het positieve resultaat van 1.921 als gevolg van de wijziging van de reserveringsmethode voor niet opgevraagd pensioen.

Vereist eigen vermogen en herstelplan

Het vereist eigen vermogen bedroeg per 31 december 2017 112,4% . Hiermee ligt de beleidsdekkingsgraad van Bpf Foodservice onder de vereiste dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad ligt per 31 december 2017 wel boven de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,7% , waardoor het fonds ultimo 2017 in een reservetekort verkeert. De verwachting is dat het fonds op tijd uit herstel zal zijn. Zie ook het hoofdstuk "Vooruitblik 2018".

Bpf Foodservice heeft een herstelplan waarin is vastgelegd welke maatregelen worden ingezet om binnen de gestelde termijn het vereist eigen vermogen te behalen. In het herstelplan is geen maatregel tot korten van pensioenaanspraken en -rechten opgenomen. Informatie over het herstelplan kunt u vinden op de website van Bpf Foodservice.

In het eerste kwartaal van 2018 heeft de jaarlijkse update van het herstelplan plaats gevonden. Meer hierover leest u in het hoofdstuk "Vooruitblik 2018".

Haalbaarheidstoets

Het fonds dient vanaf 2015 elk jaar een haalbaarheidstoets uit te voeren conform artikel 46a lid 3 van de Pensioenwet. Hierin worden de vooraf door het bestuur vastgestelde grenzen, omtrent het verwachte pensioenresultaat en de grootte van de afwijking daarvan, getoetst. In 2017 heeft deze toets weer plaatsgevonden en blijven de resultaten binnen de vooraf bepaalde grenzen. Onder "Risicomanagement en risicohouding" wordt op de uitkomsten en de grenzen verder ingegaan.

Z-score 2017 en performancetoets

De z-score laat het verschil zien tussen het werkelijke rendement van de portefeuille en het rendement van de benchmark. Een positief getal betekent dat de beleggingen van Bpf Foodservice het beter deden dan de markt. Een negatief getal betekent dat de beleggingen het juist slechter deden. Ook de kosten tellen mee in de berekening. Pensioenfondsen berekenen elk jaar een z-score. Ook doen ze elk jaar een performancetoets. Deze toets geeft de z-score over een periode van vijf jaar. Als de performancetoets negatief is, is vrijstelling van de verplichte deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds mogelijk. De performancetoets is negatief als de uitkomst lager is dan 0. De z-score in 2017 komt uit op 0,41. De performancetoets is 0,69. Er is daarmee geen grond voor vrijstelling.

Pensioenregeling 2017

De pensioenregeling van Bpf Foodservice zag er op 31 december 2017 op hoofdlijnen als volgt uit:

Regeling voor werknemers geboren op of na 1 januari 1950 en nieuwe toetreders vanaf 2006

Pensioensysteem	Geïndexeerd middelloon
Pensioenrichtleeftijd	67 jaar
Opbouw% ouderdompensioen	1,60%
Opbouw% partnerpensioen	1,12%
Partnerpensioen	Opbouwbasis
Maximum salaris	€ 49.769
Franchise	€ 13.123
Maximum pensioengrondslag	€ 36.646
Pensioenpremie	25,7% van pensioengrondslag

Naast bovenstaande regeling voert het fonds een regeling voor deelnemers geboren voor 1 januari 1950 en de regeling 1982. In deze regelingen komen geen actieve deelnemers meer voor.

Voor de actuele pensioenreglementen wordt verwezen naar de website van het fonds: www.bpffoodservice.nl

Premiebeleid

De kostendekkende premie onder het nFTK wordt gedempt op basis van een 36-maands voortschrijdend gemiddelde van de rentetermijnstructuur, waarbij als peildatum wordt uitgegaan van 30 september van het jaar voorafgaand. Hiermee wordt op lange termijn gemiddeld een kostendekkende premie ontvangen, zijn fluctuaties van de benodigde premie beperkt en wordt toch redelijk aangesloten bij de actuele marktomstandigheden.

Het bestuur heeft besloten heeft om kortingen op de pensioenen te herstellen en daarnaast inhaalindexatie toe te kennen over een periode van maximaal tien jaar. Het pensioenfonds verleent uitsluitend premiekorting indien wordt voldaan aan de wettelijke voorwaarden.

Daarnaast zijn sociale partners overeengekomen het premie maximum van 25,7% van de pensioengrondslagsom te zien als hard maximum. Als de gedempte kostendekkende premie in enig jaar boven het maximale premieniveau dreigt uit te komen en het tekort niet kan worden gefinancierd vanuit de premie/toeslag-reserve, zal het pensioenfonds aan sociale partners voorleggen of partijen de pensioenregeling (tijdelijk) willen versoberen en/of de pensioenpremie willen verhogen. Wanneer sociale partners hier niet (tijdig) tot overeenstemming over komen dient het pensioenfonds de opbouw te verlagen.

Premie/toeslagreserve

Om het risico te beperken dat de pensioenopbouw verlaagd moet worden en/of de premie verhoogd moet worden, is een premie/toeslag-reserve gevormd die kan worden ingezet om eventuele premietekorten te financieren. De premie/toeslag-reserve wordt gevormd uit een (positief) verschil tussen de feitelijke premie en de gedempte kostendekkende premie.

Als de feitelijke premie lager is dan de gedempte kostendekkende premie wordt vanaf 2016 het verschil, voor zover mogelijk, onttrokken aan de premie/toeslag-reserve waardoor een verlaging van de pensioenopbouw en/of stijging van de premie voorkomen dan wel beperkt wordt. De premie/toeslag-reserve is een bestemde reserve en wordt bij de bepaling van de dekkingsgraad buiten het eigen vermogen gehouden. In de jaren dat de reserve naar verwachting niet nodig is om toekomstige premietekorten uit te financieren, kan het bestuur de middelen uit de premie/toeslag-reserve aan wenden voor een additionele toeslagverlening aan de actieve deelnemers.

Als het pensioenfonds in de situatie komt dat een korting op het opgebouwde pensioen moet worden doorgevoerd, zal de premie/toeslag-reserve worden aangesproken om de korting te verlagen of te voorkomen.

Kostendekkende, gedempte en ontvangen premie

Artikel 129 van de Pensioenwet schrijft voor dat de pensioenpremie die het fonds ontvangt minstens gelijk moet zijn aan de kostendekkende premie zoals berekend conform de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN), tenzij aan de voorwaarden ten aanzien van de hoogte van beleidsdekkingsgraad, indexatie en het ongedaan maken van kortingen is voldaan.

In onderstaande tabel is de hoogte van de verschillende premies weergegeven (de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de zuivere kostendekkende premie).

Opbouw premies

	2017	2016
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
– Diverse pensioenregelingen werkgever	43.995	40.727
– Diverse pensioenregelingen werknemer	21.998	20.364
Totaal feitelijke premie	65.993	61.091
De kostendekkende premie o.b.v. nieuw FTK is als volgt samengesteld:		
– actuariel benodigd	66.645	54.937
– in premie begrepen bedrag voor kosten	3.934	4.353
– benodigde solvabiliteitsopslag	8.197	6.538
Totaal kostendekkende premie	78.776	65.828
De gedempte premie is als volgt samengesteld:		
– actuariel benodigd	55.530	45.363
– in premie begrepen bedrag voor kosten	3.934	4.353
– benodigde solvabiliteitsopslag	6.830	5.398
Totaal gedempte premie	66.294	55.114

Toeslagbeleid en toeslagverlening

Binnen het beleid van het pensioenfonds neemt de risicohouding een belangrijke plaats in. De risicohouding is de mate waarin het pensioenfonds bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het pensioenfonds te realiseren (de risicobereidheid) en de mate waarin het pensioenfonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het pensioenfonds (het risicodraagvlak). Na overleg met sociale partners en in overleg met de fondsorganen heeft het bestuur vastgesteld dat de risicobereidheid en het risicodraagvlak laag zijn. Dit is onder andere gebaseerd op een risicobereidheidsonderzoek onder de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en het gemiddeld salarisniveau van de deelnemers. Gezien deze lage risicobereidheid en -draagvlak beschouwt het fondsbestuur het als haar primaire taak om de nominale pensioenaanspraken te waarborgen. Alleen nadat de nominale pensioenaanspraken in voldoende mate gewaarborgd zijn, is het streven van het bestuur om vanuit het beleggingsrendement een indexatie toe te kennen.

Het bestuur beslist elk jaar of en in hoeverre de pensioenen en de aanspraken kunnen worden verhoogd. De voorwaardelijke verhoging (toeslagverlening) wordt betaald uit extra rendement op beleggingen. De pensioenpremie bevat geen opslag voor toeslagverlening.

Bpf Foodservice heeft de ambitie om de pensioenaanspraken en rechten van actieve en inactieve deelnemers en pensioengerechtigden elk jaar te verhogen met de stijging van de consumentenprijzen zoals het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) die meet.

Het bestuur heeft, conform het toeslagbeleid zoals vastgelegd in de ABTN en de regels van toekomstbestendig indexeren, besloten om de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2018 niet te verhogen.

De maximaal toe te kennen toeslag is gebonden aan de regels van toekomstbestendig indexeren. Hiervoor is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds bepalend. De beleidsdekkingsgraad per 31 oktober 2017 bedroeg 106,8%. Dit is te laag om indexering toe te kennen (minimale grens voor indexatie is 110%).

De ontwikkeling van de prijzen (afgeleide consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen) was volgens het CBS in de periode september 2016 tot september 2017 1,47%.

Aan een verhoging in enig jaar kunnen geen rechten worden ontleend in toekomstige jaren.

Additionele toeslag uit premie/toeslag-reserve

Conform het fondsbeleid kan voor het verschil tussen de prijsinflatie en de daadwerkelijke toeslag een additionele toeslagverlening vanuit de premie/toeslagreserve plaatsvinden voor de actieve deelnemers. Het vermogen in de premie/toeslag-reserve kan alleen worden gebruikt voor het verlenen van een aanvullende toeslag aan de actieve deelnemers indien de reserve naar verwachting niet nodig is om in de toekomstige jaren een premietekort op te vangen. Aangezien de kostendekkende premie hoger is dan het door sociale partners overeengekomen premiemaximum en de verwachte daling van het UFR-niveau een opwaarts effect heeft op de kostendekkende premie is de verwachting dat de premie/toeslag-reserve benodigd is om premietekorten op te vangen. Een additionele toeslag uit deze reserve zou om die reden dan ook niet toegekend kunnen worden.

Communicatie

Communicatiebeleidsplan

Bpf Foodservice heeft een communicatiecommissie, die het communicatiebeleid ontwikkelt, het bestuur adviseert en verantwoordelijk is voor de uitvoering. Het huidige communicatiebeleidsplan 2016-2018 is begin 2016, na positief advies van het verantwoordingsorgaan, vastgesteld door het bestuur. Voor de uitvoering stelt de communicatiecommissie jaarlijks een communicatiekalender op.

Communicatie wijziging verplichtstelling, nieuwe naam en logo

In 2016 is een verzoek gedaan tot wijziging van de verplichtstelling van Bpf Foodservice. De voorbereidingen voor de communicatie vonden in 2016 plaats. Begin 2017 is de communicatie rond de wijziging verplichtstelling uitgevoerd en per 1 februari de naamswijziging en introductie van het nieuw ontwikkelde logo.

Communicatie deelnemers, pensioengerechtigden en slapers

In 2017 is via alle communicatiemiddelen van het fonds gecommuniceerd over de financiële situatie van Bpf Foodservice en het herstelplan.

Digitalisering is een van de speerpunten in het communicatiebeleidsplan. In 2017 is besloten om ook de wettelijk verplichte communicatie stapsgewijs via het digitale kanaal te gaan verstrekken.

Deelnemers krijgen de mogelijkheid om die informatie op papier te blijven ontvangen. Daarover ontvangen de deelnemers in 2018 de zogenoemde 'bezwaaruitvraag'. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2017 gestart.

Het fonds besteedt continu aandacht aan het verzamelen van e-mailadressen. Het fonds stimuleert het gebruik van digitale tools zoals de website, 'Mijn Pensioencijfers' (de beveiligde omgeving van de website), de pensioenplanner en de Pensioenschets.

Bpf Foodservice vindt het belangrijk om de dialoog met deelnemers aan te gaan. Dat leidt tot meer binding tussen deelnemers en het fonds. In 2017 heeft een onderzoek onder deelnemers en pensioengerechtigden plaatsgevonden, waarbij onder andere de tevredenheid en de risicobereidheid gemeten zijn.

In het verslagjaar hebben de deelnemers een pensioenkrant ontvangen en de pensioengerechtigden een nieuwsbrief. Met als hoofdonderwerpen: de gewijzigde verplichtstelling, de bijpassende naam en het nieuwe logo. Ook is een digitaal verkort jaarverslag ontwikkeld. Daarin zijn de highlights van het verslagjaar 2016 op een aansprekende en begrijpelijke wijze gepresenteerd. Het verkort jaarverslag is via de website en een online mailing gepresenteerd aan deelnemers en werkgevers.

Communicatie werkgevers

In het communicatiebeleidsplan is de werkgever een doelgroep. De werkgever als ambassadeur heeft ook een belangrijke rol in de communicatie naar deelnemers. Dit heeft zich onder meer vertaald in een basiscursus pensioen voor werkgevers, die in 2017 heeft plaatsgevonden. In het verslagjaar zijn ook diverse digitale nieuwsbrieven verzonden waarin werkgevers zijn geïnformeerd over lopende zaken en actuele ontwikkelingen bij Bpf Foodservice. De jaarlijkse werkgeversbijeenkomst is in 2017 niet doorgegaan in verband met te weinig aanmeldingen.

Communicatie nieuwe pensioenregeling

Bpf Foodservice heeft besloten om de pensioenregeling te wijzigen per 1 januari 2018. Belangrijke communicatie onderwerpen zijn de nieuwe pensioenrichtleeftijd 68 jaar, de nieuwe mogelijkheid tot deeltijdpensioen en de harmonisatie van de regelingen. Eind 2017 is een plan van aanpak opgesteld voor de communicatie. De uitvoering daarvan heeft begin 2018 plaatsgevonden.

Beleggingen

Gebeurtenissen en wijzigingen beleid 2017

In 2017 is een ALM-studie uitgevoerd. Op basis van deze ALM-studie is beoogd om de normportefeuille op een aantal punten aan te passen:

- De beleggingen in aandelen te verhogen van 25% naar 30% ten koste van de beleggingen in vastrentende waarden;
- De afdekking van het renterisico te verlagen van 70% naar 60% op basis van de swaprente.

Deze verandering zou worden doorgevoerd op 1 april 2018. Helaas heeft DNB geen toestemming verleend voor deze verhoging van het risicoprofiel¹⁾. In het hoofdstuk 'Vooruitblik 2018' wordt dit nog toegelicht.

Naast de ALM-studie is er een risicobudgetteringsstudie uitgevoerd om de invulling van de zakelijke waarden portefeuille en vastrentende waarden portefeuille verder te verfijnen. Op basis van deze studie is besloten om in 2018 verder onderzoek te doen naar mogelijkheden om de categorieën niet-beursgenoteerd vastgoed en EMD toe te voegen aan de strategische beleggingsportefeuille.

Andere zaken die in 2017 zijn behandeld, betreffen de verdere uitwerking van het beleggingsproces en een uitgebreide risico inventarisatie om alle risico's en de beheersing daarvan in kaart te brengen in het kader van integraal risicomanagement.

Voorts zijn in 2017 de uitvoerders SSGA en Robeco geëvalueerd middels een uitgebreide vragenlijst en een gesprek. Op basis hiervan is een aantal aandachtspunten vastgesteld voor beide partijen. Om meer kennis op te doen over de processen, heeft een site-visit plaatsgevonden bij Kas Bank.

1) Als er geen toestemming wordt verleend, zal de huidige normportefeuille met 25% zakelijke waarden en 70% afdekking van het renterisico gehandhaafd blijven.

Ontwikkeling portefeuille

De waarde van de portefeuille en de verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën aan het einde van het jaar ten opzichte van de situatie aan het begin van het jaar wordt weergegeven in de toelichting op de balans. Ten opzichte van ultimo 2016 is het belegd vermogen (inclusief liquide middelen) met € 55 miljoen gestegen, van € 1.216 miljoen ultimo 2016 tot € 1.271 miljoen ultimo 2017. De performance van de portefeuille was positief over 2017 (circa 0,7%), oftewel circa € 8 miljoen. De overige mutaties zijn voornamelijk het gevolg van uitkeringen en binnenkomende premies.

Portefeuillebeheer

Robeco beheert het grootste gedeelte van de vastrentende waarden portefeuille van Bpf Foodservice. De vastrentende waarden portefeuille heeft bij Bpf Foodservice vooral het doel om de verplichtingen af te dekken. Hiermee vermindert Bpf Foodservice het renterisico. Daarnaast is het secundaire doel om een hoger rendement te behalen dan de waarde-toename van de pensioenverplichtingen. Dit hogere rendement wordt deels bewerkstelligd door te beleggen in het particuliere hypothekenfonds dat beheerd wordt door SAREF. Daarnaast wordt belegd in hoogwaardige bedrijfsobligaties die naar verwachting meer rendement opbrengen dan de risicovrije swaprente.

In de vastrentende waarden portefeuille wordt actief beleggen toegepast bij de fondsen die beleggen in bedrijfsobligaties. Bij beide fondsen is de doelstelling om een beter rendement te behalen dan de index. Dit wordt onder andere gedaan door in minder stukken te beleggen dan de benchmark, waardoor transactiekosten verlaagd worden. Daarnaast wordt er ook in stukken belegd buiten de benchmark om extra rendement te behalen.

Het hypothekenfonds en het LDI maatwerk fonds zijn beide in principe actieve fondsen, omdat er geen publieke benchmark beschikbaar is die de fondsen (kunnen) volgen.

SSGA belegt voor Bpf Foodservice de aandelenportefeuille. Van de aandelenportefeuille wordt ongeveer 85% belegd in ontwikkelde markten en 15% in opkomende markten. SSGA belegt in vier fondsen voor Bpf Foodservice:

Aandelen opkomende markten:

- MSCI Emerging Markets Index NL CTF

Aandelen ontwikkelde markten:

- MSCI Europe Screened Index NL CTF
- MSCI North America Screened Index NL CTF
- MSCI Pacific Screened Index NL CTF

De aandelenportefeuille wordt passief belegd in fondsen. Op de fondsen voor aandelen ontwikkelde markten is een maatschappelijk verantwoord beleggen filter van toepassing, gebaseerd op de 10 principes van de VN Global Compact principes. Op basis van deze principes wordt uitsluiting van onder andere kinderarbeid en controversiële wapens gewaarborgd.

Strategisch beleggingsbeleid

De strategische vermogensverdeling op hoofdlijnen (25% aandelen en 75% vastrentend) is in 2017 niet gewijzigd.

De beleggingscommissie beoordeelt aan de hand van de rapportages of wijzigingen van de portefeuille noodzakelijk zijn (bij posities buiten de bandbreedte) om de portefeuille in lijn te brengen met de normportefeuille. De portefeuille heeft zich in 2017 binnen de bandbreedtes bewogen. Op 1 april 2017 heeft de jaarlijkse rebalance terug naar de norm plaatsgevonden.

Normportefeuille

De portefeuille op 31 december 2017 is als volgt:

Asset (ultimo 2017)						Rendementen		
Mandaat	Norm	sub%	Min	Feitelijk	Max	Benchmark	Fonds	Benchmark
Aandelen	25%		20%	26%	30%		13,5%	13,5%
– World ex Israël		85%	80%	85%	90%	MSCI World ex Israël index	12,1%	12,2%
– Emerging Markets		15%	10%	15%	20%	MSCI Emerging Markets Index	20,6%	20,6%
Vastrentende waarden	75%		70%	74%	80%		-3,7%	-4,1%
LDI maatwerk fonds		44%	34%	45%	54%	Fonds is benchmark	-11,8%	-11,8%
Euro Credits		17%	7%	17%	27%	Barclays Euro-Aggregate: Corporates ex financials (EUR)	1,8%	1,8%
Global Credits		23%	13%	23%	33%	Barclays Global Aggregate - Corporates (hedged into EUR)	5,0%	3,7%
Particuliere hypotheke		16%	6%	15%	21%	Fonds is benchmark	1,6%	1,6%
Totaal	100,0%						0,7%	0,3%

Risicoafdekking

De afdekking van de verschillende risico's is in 2017 op hoofdlijnen niet gewijzigd. Het renterisico wordt strategisch voor 70% afgedekt (op basis van marktrente). Bij het meten van de renteaafdekking wordt de rentegevoeligheid van credits slechts voor 50% meegeteld, omdat dit type beleggingen meer risico kent, waardoor het een minder goed instrument is voor de renteaafdekking.

In de praktijk is het renterisico over 2017 voor circa 60% afgedekt geweest. Dit betreft de ex-post renteaafdekking en betreft de verhouding tussen de waardeverandering van de beleggingen en de waardeverandering van de verplichtingen als gevolg van de renteverandering gedurende 2017. Er zijn verschillende redenen dat deze ex-post renteaafdekking niet gelijk is aan de strategische afdekking van 70%:

1. De verwachte renteaafdekking, oftewel de ex-ante renteaafdekking, van de beleggingen is niet precies gelijk aan 70%, maar ligt binnen een bandbreedte +/-5%. De ex-ante renteaafdekking is gemiddeld gelijk geweest aan 69%. Deze afwijking ten opzichte van de strategische renteaafdekking van 70% verklaart daarmee 1%-punt van het verschil.
2. Het grootste gedeelte, de overige 9%-punt, wordt echter verklaard doordat de renteverandering van de beleggingen niet exact gelijk is aan de renteverandering van de verplichtingen, omdat er belegd wordt in obligaties en hypotheke. Een afwijkende renteverandering leidt in principe ook tot een afwijkende waardeverandering, waardoor de gerealiseerde (ex-post) renteaafdekking zal afwijken van de strategisch beoogde renteaafdekking. In 2017 was de renteverandering van de beleggingen lager dan de renteverandering van de verplichtingen. Dit heeft ook een verlagend effect gehad op de gerealiseerde (ex-post) renteaafdekking ten opzichte van de strategie van 70%.

De rente is in 2017 gestegen, wat een dalend effect heeft op de waarde van de verplichtingen en de beleggingen. De lager dan strategisch beoogde renteaafdekking heeft daarom een positief effect gehad op de dekkingsgraad (circa 0,6%).

Het valutarisico wordt gemiddeld voor 60% afgedekt, door 100% van het valutarisico binnen de vastrentende waarden portefeuille af te dekken en 50% van het valutarisico binnen de aandelen ontwikkelde markten¹⁾.

1) Uit kostenoverwegingen is besloten om het valutarisico van niet-ontwikkelde markten niet af te dekken.

Het fonds was voornemens om in 2018 het risicoprofiel te verhogen door het percentage zakelijke waarden te verhogen naar 30% en de afdekking van het renterisico te verlagen van 70% naar 60%. Aangezien het fonds zich in een reservetekort bevindt, heeft Bpf Foodservice De Nederlandsche Bank (DNB) verzocht om op grond van artikel 141 van de Pensioenwet ontheffing te verlenen van artikel 16 lid 4 van het Besluit Financieel Toetsingskader (Besluit FTK), het verbod om het risicoprofiel te vergroten in een tekortsituatie. Nu DNB onlangs geen toestemming heeft verleend, zal de normportefeuille die over 2017 is gehanteerd, gehandhaafd blijven. Het fonds heeft bezwaar aangetekend tegen de beslissing van DNB.

Het vereist eigen vermogen (VEV) is licht gewijzigd gedurende 2017. Ondanks dat het beleid op hoofdlijnen niet gewijzigd is, kunnen fluctuaties ontstaan in het VEV door onder andere de renteontwikkeling of door veranderingen in de ratingverdeling binnen de vastrentende waarden.

De hoogte van het vereist eigen vermogen en de verschillende risico's wordt verder uitgewerkt in de risicoparagraaf.

Resultaat

Alle performance cijfers zijn gebaseerd op de rapportages van Kas Bank.

Het rendement van de totale portefeuille na valuta hedging komt neer op +0,7%. Vóór valuta hedging bedraagt het rendement van de totale portefeuille over 2017 -/-0,2% versus het benchmarkrendement van -/-0,7%, een outperformance van 0,5%.

De aandelenportefeuille behaalde in 2017 een rendement van 13,5% (na hedging), dit rendement is gelijk aan het rendement op de benchmark.

De rentestijging in 2017 heeft gezorgd voor een negatief rendement in de vastrentende waarden portefeuille. De portefeuille behaalde een rendement van -/-3,7% over 2017 versus -/-4,1% voor de benchmark. Dit rendement wordt met name veroorzaakt door het negatieve rendement op het LDI maatwerk fonds van circa -/-11,8%.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)

Bpf Foodservice eist van haar (buitenlandse) vermogensbeheerders dat zij zich houden aan wet- en regelgeving.

Het fonds wil bij voorkeur niet betrokken zijn bij:

- schendingen van mensenrechten
- kinderarbeid
- fraude of corruptie
- milieuvervuiling
- omstreden wapens

Bpf Foodservice heeft met haar vermogensbeheerders afspraken gemaakt over organisaties waarin het fonds niet wil beleggen. Zo zijn organisaties uitgesloten die betrokken zijn bij de productie, ontwikkeling en/of onderhoud van clustermunitie, landmijnen en nucleaire wapens. Dit geldt ook voor ondernemingen die de zogenaamde 'Global Compact' van de Verenigde Naties (VN) niet naleven. Dit betreft tien principes die de VN heeft opgesteld op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en anti-corruptie.

De invloed van ons pensioenfonds is beperkt, maar Bpf Foodservice vindt dit een serieus en belangrijk onderwerp. Het pensioenfonds belegt in het belang van de deelnemers en heeft daarom in 2017 onderzoek gedaan naar de meningen van de deelnemers en pensioengerechtigden met betrekking tot MVB. De uitkomsten hiervan hebben aanleiding gegeven om extra onderzoek te doen. Het bestuur heeft daarom besloten dit beleid in 2018 verder uit te werken.

Actuariële analyse resultaat

In het boekjaar is een resultaat behaald van 22.075, zoals blijkt uit de staat van baten en lasten. Dit resultaat is gebaseerd op het verloop van het vermogen in vergelijking met de ontwikkeling van de technische voorzieningen. Om de verschillende verlies- en winstbronnen die tot dit resultaat hebben geleid, inzichtelijk te maken, alsmede ter controle op de uitgevoerde berekeningen, is een actuariële analyse uitgevoerd. Dit leidt tot het volgende overzicht:

Resultatenbron

	2017	2016	2015
Beleggingen/marktrente	26.509	7.289	- 88.270
Premies	-4.586	2.966	2.498
Waardeoverdrachten	-131	7.041	-1.047
Uitkeringen	218	230	244
Kanssystemen	501	-581	2.159
Voorwaardelijke toeslagen	0	-2	-16
Incidentele mutaties	-3.370	-12	284
Wijziging grondslagen	1.921	7.183	1.586
Andere oorzaken	1.013	-683	131
VPL	0	-13	-203
Resultaat	22.075	23.418	-82.634

Het negatieve resultaat op premies van 4.586 is het verschil tussen de feitelijke premies en het voor de tijdsevenredige opbouw van de pensioenaanspraken benodigde bedrag.

De ontvangen premie is gebaseerd op de gedempte kostendeckende premie op basis van een 36-maands gemiddelde rente. De toevoeging aan de technische voorzieningen is gebaseerd op de per 31 december 2016 geldende rente. Het negatieve resultaat wordt met name verklaard door het verschil tussen de gedempte rente en de per 31 december 2016 geldende rente.

Het resultaat op incidentele mutaties in de technische voorzieningen betreft het negatieve resultaat ter hoogte van 3.370 als gevolg van het uitruikbaar maken van de voorheen niet-uitruilbare partnerpensioensoorten.

Het resultaat op wijziging grondslagen betreft het positieve resultaat van 1.921 als gevolg van de wijziging van de reserveringsmethode voor niet opgevraagd pensioen.

Uitvoeringskosten

Kosten pensioenbeheer

Kosten van het pensioenbeheer (inclusief btw) bestaan uit:

	2017	2016	2015
Uitbestedingskosten	2.324	2.477	2.375
Bezoldiging bestuursleden	376	359	225
Overige bestuurskosten (waaronder bestuursadvies en opleidingskosten)	325	158	91
Advieskosten	1.061	1.528	1.304
Toezichtkosten	209	172	126
Totaal	4.295	4.694	4.121
Aantal deelnemers en pensioengerechtigden	25.561	24.162	20.201
Kosten per deelnemer ¹⁾	168,03	194,27	204,00

De vermelde bedragen sluiten aan op de bedragen die zijn vermeld in de jaarrekening.

Om de kosten per deelnemer te berekenen is conform de aanbeveling van de Pensioenfederatie het aantal deelnemers gedefinieerd als de som van het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Gewezen deelnemers tellen dus niet mee in deze berekening.

Toelichting ontwikkeling kosten pensioenbeheer

In 2017 zijn de nominale kosten gedaald ten opzichte van 2016. Ondanks extra werkzaamheden voortvloeiend uit de pensioenrichtleeftijd- verhoging naar 68 jaar, de voorgenomen wijziging van het risicoprofiel, meer onderzoeken van DNB en het vaststellen van de strategische agenda. Ook de kosten per deelnemer zijn gedaald ten opzichte van het verslagjaar 2016. Kostenbeheersing en -reductie staat hoog in het vaandel van het bestuur. Zo is de Commissie Uitbesteding & Risicomanagement in het verslagjaar frequent bij elkaar gekomen om verbetering in de beheersbaarheid van de begrotingscyclus tot stand te brengen. Ook hebben diverse overleggen met uitbestedingspartijen plaatsgevonden waarin het kostenaspect een belangrijk onderwerp van gesprek was. Met de pensioenuitvoeringsorganisatie is intensief overleg gevoerd over de mogelijkheden om efficiency te bewerkstelligen en daarmee de kosten te verlagen. Het resultaat hiervan is al zichtbaar in 2017. Verder heeft het bestuur ook in het verslagjaar onderzoek verricht naar de mogelijkheden om de btw-last te verlagen. Er zijn vanuit de branche verschillende initiatieven en procedures opgestart. Het bestuur heeft medio 2016 besloten om deze ontwikkelingen vooralsnog vanuit de 'zijlijn' te volgen en dit beleid in 2017 voortgezet. Onderzoek in het 'btw-committee' van de Europese Commissie en Kamervragen in de Tweede Kamer volgt het bestuur met interesse. Verder valt uit voorgaand overzicht nog op te maken dat, per saldo, de advieskosten in het verslagjaar ook zijn gedaald.

Omdat de totale pensioenbeheerkosten zijn gedaald, zijn ook de kosten per deelnemer behoorlijk gedaald. Het bestuur is verheugd over deze ontwikkeling die voortkomt uit de stijging van het aantal deelnemers bij het fonds en de kostenreductie voortvloeiend uit nieuwe contractafspraken. Het resultaat van alle inspanningen die eerder zijn verricht rondom de aansluiting van Hanos in 2016 en het reguliere actieve handhavingsbeleid komt hiermee nogmaals positief tot uitdrukking. De toename van het aantal deelnemers past ook bij de doelstelling van Bpf Foodservice om tot een beheerste groei van het fonds te komen. Dit ten gunste van de uitvoeringskosten en in het belang van de deelnemers.

1) Kosten per deelnemer (pensioenbeheer)

Kosten vermogensbeheer ¹⁾

	2017	2016
Kosten vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,21%	0,20%
Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,05%	0,09%
	0,26%	0,29%
Totaal kosten vermogensbeheer (x € 1.000)	3.232	3.380

Toelichting kosten vermogensbeheer

Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden: De eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt, waaronder de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s), het bewaarloon, kosten van advisering bij het vermogensbeheer, kosten accountant betreffende het vermogensbeheer en kosten met betrekking tot de beleggingsadministratie. De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de jaarrekening. Daarnaast worden er nog transactiekosten en aan- en verkoopkosten gemaakt.

Kosten vermogensbeheer (x 1.000)	Transactie- kosten exclusief aan- en verkoop- kosten		Totale kosten VB 2017	Totale kosten VB 2016
	Beheer- kosten			
Kosten per beleggingscategorie				
Aandelen	465	57	522	357
Vastrentende waarden	1.486	594	2.080	2.137
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	1.951	651	2.602	2.494
Kosten overlay beleggingen	283	0	283	197
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	2.234	651	2.885	2.691
Overige vermogensbeheerkosten				
Kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursondersteuning	89		89	106
Bewaarloon	153		153	200
Advieskosten vermogensbeheer	87		87	96
Overige kosten	18		18	287
Totaal overige vermogensbeheerkosten	347		347	689
Totaal kosten vermogensbeheer			3.232	3.380

1) De herziene Aanbevelingen uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie adviseren deze kosten ook in relatie te bekijken tot: a de gekozen beleggingsmix en de bijbehorende benchmarkkosten; b het rendement over een langere termijn, ook in relatie tot het bijbehorende benchmark rendement.

Gemiddeld belegd vermogen	€ 1.242 miljoen
Kosten vermogensbeheer (excl. Transactiekosten) als percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,21%
Transactiekosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,05%

Het gemiddeld vermogen over 2017 is gelijk aan € 1.242 miljoen op basis van maandeindes.

De kosten voor overlay betreffen de valuta overlay kosten voor de aandelen en de overlay kosten voor USD en GBP binnen de credit fondsen.

De overige kosten zijn kosten die bij de vermogensbeheerder zijn gemaakt voor onder andere custody en bank kosten. Daarnaast zijn dit de kosten voor de accountant.

Kosten van het vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden. De eerste categorie betreft de kosten zoals die in de jaarrekening zijn verwerkt. Daaronder vallen de beheervergoeding van de vermogensbeheerder(s), het bewaarloon, kosten van ondersteuning bij het vermogensbeheer, kosten accountant inzake het vermogensbeheer en kosten met betrekking tot de beleggingsadministratie. Dit betreft een bedrag van € 1.505.000 (2016: € 1.582.000).

In de jaarrekening worden deze kosten als volgt verantwoord:

	2017	2016
Kosten van vermogensbeheer		
Beheerloon	1.254	1.320
Kosten advisering	87	82
Transactiekosten	0	9
Bankkosten	3	10
Beleggingsadministratie	144	156
Bewaarloon effecten	0	5
Kosten huisaccountant	17	0
Totaal kosten vermogensbeheer	1.505	1.582

De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn dus niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerder(s) zoals opgenomen in de jaarrekening. In 2017 betreft dit een bedrag van € 980.000 (2016: € 745.000). Daarnaast worden er nog transactiekosten en aan- en verkoopkosten gemaakt. Deze bedroegen in 2017 € 651.000 (2016: € 1.053.000). De totale kosten voor vermogensbeheer bedroegen in 2017 € 3.232.000 (2016: € 3.380.000).

De totale kosten voor vermogensbeheer zijn gedaald van 0,29% van het gemiddeld belegd vermogen naar 0,26% van het totaal belegd vermogen. De kosten voor vermogensbeheer uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld vermogen zijn licht gestegen van 0,20% naar 0,21%. Dit betreft echter geen werkelijke verhoging van de kosten, maar een nauwkeurigere toewijzing van overige kosten binnen de aandelenfondsen aan de kosten voor het vermogensbeheer. De transactiekosten zijn in het verslagjaar gedaald van 0,09% naar 0,05%. Er zijn in het verslagjaar geen performance gerelateerde kosten gemaakt.

Overzicht kosten vermogensbeheer inclusief advies en ondersteuning

	Beheerkosten		Transactie- en overige kosten				Totaal	Rendement (3-jrs)				
	Assets under Manag.	€	% van AuM	Trans- actie kosten	% van AuM	Ove- rige kosten	% van AuM	Totaal	% van AuM	Netto Return	Bench- mark	netto out perf.
1 Beheerkosten per categorie	1.217.947	1.557,6	0,13%	652,0	0,06%	393,5	0,03%	2.603,1	0,22%			
1a Robeco-LDI	400.915	448,7	0,11%	233,4	0,06%	143,2	0,04%	825,3	0,21%	-0,51%	-0,51%	0,00%
Robeco-euro credits	184.056	179,3	0,10%	93,4	0,05%	56,0	0,03%	328,7	0,18%	2,10%	2,00%	0,10%
Robeco-global credits	205.728	205,1	0,10%	267,9	0,13%	68,6	0,03%	541,5	0,26%	3,32%	2,92%	0,40%
1b SAREF-hypotheken	110.046	385,4	0,35%	0,0	0,00%	0,0	0,00%	385,4	0,35%	2,96%	2,96%	0,00%
1c SSGA-Europa	63.575	56,5	0,09%	11,7	0,02%	38,2	0,06%	106,4	0,17%	6,74%	6,96%	-0,22%
SSGA-Noord Amerika	170.008	150,4	0,09%	16,4	0,01%	28,7	0,02%	195,5	0,12%	10,52%	10,42%	0,10%
SSGA-Pacific	35.653	31,5	0,09%	-5,7	-0,02%	22,7	0,06%	48,6	0,14%	10,27%	10,44%	-0,17%
SSGA-Emerging Markets	47.966	100,7	0,21%	34,9	0,07%	36,1	0,08%	171,7	0,36%	8,98%	9,38%	-0,40%
2 Valuta afdekking	1.217.947	283,3	0,02%	0,0	0,00%	0,0	0,00%	283,3	0,02%			
3 Kosten bewaarloon	1.217.947	152,9	0,01%	0,0	0,00%	0,0	0,00%	152,9	0,01%			
4 Kosten accountant	1.217.947	16,6	0,00%	0,0	0,00%	0,0	0,00%	16,6	0,00%			
5 Kosten beleggingscommissie	1.217.947	89,2	0,01%	0,0	0,00%	0,0	0,00%	89,2	0,01%			
6 Advieskosten	1.217.947	87,0	0,01%	0,0	0,00%	0,0	0,00%	87,0	0,01%			
7 Totaal	1.217.947	2.186,6	0,18%	652,0	0,06%	393,5	0,03%	3.232,1	0,26%	3,45%	3,39%	0,06%

In bovenstaande tabel worden alle kosten weergegeven die Bpf Foodservice maakt in verband met vermogensbeheer. Het doel van de tabel is om een compleet overzicht te geven van de beleggingskosten van Bpf Foodservice en deze te relateren aan het rendement.

In de tabel worden de volgende kosten weergegeven: per beleggingscategorie de kosten opgesplitst naar beheerkosten, transactiekosten en overige kosten. Deze kosten zijn ook voor de valuta-afdekking weergegeven. Ten slotte zijn ook de kosten voor de custodian, de accountant, de beleggingscommissie en de externe adviseur opgenomen in de tabel.

Naast de absolute eurobedragen zijn ook de kosten weergegeven als percentage van het belegd vermogen (AuM) om daarmee de relatieve kosten van de verschillende componenten met elkaar te kunnen vergelijken.

In de tabel worden tevens rendementen weergegeven.

Toelichting bij de tabel:

- De kosten over 2017 worden in de laatste kolom per beleggingsfonds vergeleken met het behaalde jaarlijkse rendement over de afgelopen drie jaar. Alleen het rendement voor het LDI fonds ligt onder de kosten die zijn gemaakt voor de beleggingen in het LDI fonds.
- Het LDI fonds is echter geen rendementsbelegging. Het LDI fonds dient voornamelijk voor het afdekken van het renterisico. Om die reden is het behaalde rendement voornamelijk afhankelijk van de renteontwikkeling in de afgelopen jaren. Dit behaalde rendement is daarom niet te vergelijken met de gemaakte kosten.
- Het rendement op beide Robeco bedrijfsobligatiefondsen is hoger dan de gemaakte kosten. Daarnaast is er voor beide fondsen sprake van een outperformance.
- Alle aandelenfondsen behalen een rendement dat hoger ligt dan de kosten. Het Noord-Amerika fonds haalt daarnaast een outperformance als gevolg van de terugvordering van dividendbelasting wat niet is verwerkt in het benchmarkrendement.
- In het Europa fonds wordt ook dividendbelasting teruggevorderd, maar dit wordt niet verwerkt in het door SSGA gerapporteerde rendement. De reden hiervoor is dat participanten de keuze hebben om de teruggevorderd dividendbelasting uit te laten betalen

of te herinvesteren. Bij het Pacific en Opkomende markten fonds is geen sprake is van terugvordering van de dividendbelasting. Om die reden halen deze fondsen een underperformance die ongeveer gelijk is aan de totale kosten.

- Voor het hypotheekfonds wordt het fondsrendement als benchmark gehanteerd. Het jaarlijkse rendement over de afgelopen jaren ligt boven de kosten.
- Ten opzichte van 2016 zijn de vermogensbeheerkosten gedaald met 2,6 bps.
 - +0,3bps in verband met de hogere allocatie naar hypotheek;
 - +1,0bps in verband met de overige kosten van SSGA (niet verwerkt in 2016);
 - +0,6bps door hogere kosten valuta-afdekking bij Robeco;
 - -/0,9bps door lagere kosten bij overige partijen (custodian, accountant etc);
 - -/3,7bps door lagere transactiekosten;
 - +0,1bps door overige effecten.

Governance

Bestuur

2017 was vanuit bestuurlijk perspectief opnieuw een intensief jaar. Het bestuur heeft frequent vergaderd met de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan. Daarnaast heeft het bestuur een beleidsdag over strategie en een aantal strategiesessies georganiseerd. Voor een actuele samenstelling van het bestuur en de overige fondsorganen wordt verwezen naar de bijlage 'Organisatie van het fonds'.

De onderwerpen die in de bestuursvergaderingen aan de orde kwamen, zijn:

- beleid en strategie;
- financiële positie van het fonds;
- actuele ontwikkelingen in de pensioensector;
- pensioenbeleid (waaronder premie- en toeslagbeleid);
- beleggingsbeleid, waaronder het risicoprofiel;
- governancebeleid, (evaluatie van het bestuursmodel en integriteits- en beloningsbeleid);
- aansluitingsbeleid en communicatiebeleid;
- uitbestedingsbeleid gericht op kwaliteit, kostenbeheersing- en reductie en risicomanagement;
- wijziging van fondsdocumenten, zoals de ABTN, de pensioenreglementen en het uitvoeringsreglement.

Fondsdocumenten

In het verslagjaar zijn de volgende fondsdocumenten gewijzigd:

Statuten

De statuten van het fonds zijn in het onderhavige verslagjaar aangepast. De laatste notariële akte dateert van 12 oktober 2017.

ABTN

De Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) wordt jaarlijks door het bestuur geactualiseerd. In de bestuursvergadering van 30 maart 2017 is de ABTN vastgesteld, waarin de besluitvorming uit het verslagjaar 2016 is verwerkt. Een belangrijke wijziging naast de reguliere actualisering betrof de bijlage Financiële stromen. Ook is de bijlage Beleid toe- en uittreding grondig herzien. Onderdeel daarvan betreft de toevoeging van het beleid inzake verzekeringstechnisch nadeel. Verder is de onderbouwing van de naleving van prudent person toegevoegd als nieuwe bijlage.

In de bestuursvergadering van 12 oktober 2017 is de bijlage Algemeen crisisplan in het kader van de noodprocedure nog aangepast. Daarnaast is de bijlage uitbestedingsbeleid aangepast. In dit beleid is de werkwijze toegevoegd voor opdrachten aan dienstverleners die niet onder het reguliere uitbestedingsbeleid vallen en betrekking heeft op dienstverlening < € 50.000,00.

Pensioenreglementen

De belangrijkste wijziging van het pensioenreglement per 1 januari 2017 had betrekking op aanpassing van de AOW-franchise. Verder is de naamswijziging ook in dit document verwerkt. In december 2017 is het nieuwe pensioenreglement 2018 vastgesteld. De belangrijkste wijzigingen zijn de aanpassing van de pensioenrichtleeftijd naar 68 jaar en invoering van het deeltijdpensioen. Ook is deze wijziging aangegrepen om de gesloten pensioenregelingen te moderniseren en nagenoeg geheel te harmoniseren. Het meest actuele reglement is beschikbaar op de website van Bpf Foodservice: www.bpffoodservice.nl.

Uitvoeringsreglement

Het uitvoeringsreglement is begin 2018 gewijzigd, nadat alle besluiten voor de pensioenregeling 2018 in december 2017 zijn genomen. Dit zijn wijzigingen geweest die met name toezien op een actualisering van het reglement omdat er een nieuwe pensioenrichtleeftijd per 1 januari 2018 van toepassing is (68 jaar) en het deeltijdpensioen is ingevoerd.

Geschiktheid en evaluatie

Het bestuur werkt continue aan eigen deskundigheid door het lezen van vakliteratuur en bijwonen van thema-bijeenkomsten van belang voor het besturen van het pensioenfonds. Daarnaast zijn er opleidingsdagen gevolgd voor permanente educatie. De wijze waarop hieraan invulling wordt gegeven is vastgelegd in een geschiktheidsplan. Dit plan is in januari 2017 aangepast. Jaarlijks vindt een collectieve evaluatie van het bestuur plaats. In december 2017 heeft dit plaatsgevonden met een derde partij. Uit deze evaluatie komt naar voren dat het bestuur zoekt naar meer efficiency in de governance door een betere spreiding in taken. Daarnaast wordt nog meer focus en prioriteitstelling gezocht in projectmanagement.

Ook in 2017 zijn er meerdere projecten geweest die buiten de reguliere bestuursagenda om extra tijd hebben gekost van commissieleden en het bestuur. Dit betreffen onder andere de strategische agenda, de contractverlenging met AZL, het harmonisatietraject voor de pensioenregelingen, het traject wijziging van het risicoprofiel, de ALM-studie en het integraal risicomangement. Vastgesteld is dat prioritering en projectmanagement nog meer verbeterd kunnen worden. In 2017 is een opzet gemaakt om het aantal vergaderingen terug te brengen en meer (reguliere) taken in de commissies te beleggen. Op deze wijze wordt ruimte tijdens de bestuursvergaderingen gecreëerd voor de strategische onderwerpen van het pensioenfonds en kan sneller op ontwikkelingen worden ingespeeld. Als team werkt het bestuur goed en met plezier samen om de vastgestelde doelen te bereiken. Het bestuur is het erover eens dat de kerntaak goed wordt opgepakt.

Diversiteit

Begin 2017 heeft het bestuur het diversiteitsbeleid vastgesteld. Bij de samenstelling van het bestuur als geheel, maar ook binnen de overige fondsorganen, is diversiteit gewenst. Diversiteit binnen de fondsorganen kan de horizon verbreden en bevordert een goed functioneren van deze fondsorganen. Het bestuur houdt bij de samenstelling van het bestuur zoveel mogelijk rekening met de diversiteit van de bestuurders. In het functieprofiel van het bestuur is opgenomen dat bij gelijke geschiktheid (op dit moment) de voorkeur uitgaat naar een (vrouwelijke) kandidaat, bij voorkeur jonger dan 40 jaar. Ook bij de samenstelling van het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht wordt met dit diversiteitsbeginsel rekening gehouden. Het bestuur is het gesprek met de benoemende organisaties aangegaan en heeft sociale partners ook per brief in mei en in november 2017 gewezen op het diversiteitsbeleid. Bij de huidige en aanstaande vacatures voor de fondsorganen ziet het bestuur toe op invulling van het diversiteitsbeleid voor deze vacatures.

Beloning

Het beloningsbeleid is per 1 januari 2016 aangepast en vastgelegd in een beleidsdocument. De beloning is in 2017 gehandhaafd. Het pensioenfonds heeft voor de beloning de volgende uitgangspunten gehanteerd: beheerst en duurzaam en passend bij de omvang en organisatie en de doelstellingen van het fonds. Daarnaast is er geen sprake van beloningen gerelateerd aan de resultaten van het fonds en staat de beloning in redelijke verhouding tot het tijdsbeslag dat gepaard gaat met het uitoefenen van de diverse functies.

Tot slot zijn de vergoedingen marktconform waarbij rekening is gehouden met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. Voor een uitgebreidere omschrijving van het beloningsbeleid met een overzicht van de bedragen per gremium wordt verwezen naar de website van Bpf Foodservice.

De stijging van beloningskosten in 2017 is onder andere veroorzaakt door de toename van het aantal vergaderingen, extra bijeenkomsten en opleidingsdagen.

Gedragcode / Compliance Officer

Het bestuur hanteert een gedragscode. Jaarlijks, per vergadering en bij toe- en uittreding bevestigen de leden van het bestuur dat zij de gedragscode hebben nageleefd. De gedragscode is in het verslagjaar niet gewijzigd.

René Mersch is aangesteld als externe compliance officer. De compliance officer is onder meer belast met de controle op de naleving van de gedragscode. Over 2017 heeft de compliance officer geen bijzonderheden geconstateerd.

Wet- en regelgeving

In 2017 zijn aan het pensioenfonds geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door de toezichthouders De Nederlandsche Bank N.V. en/of de Stichting Autoriteit Financiële Markten geen aanwijzingen aan het fonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van het fonds gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

Code pensioenfondsen

Bij verantwoording over de naleving van de Code pensioenfondsen geldt het principe 'pas toe of leg uit'. Afwijking van de norm is mogelijk als daar een goede reden voor is.

Normen uit de Code pensioenfondsen waarvan door Bpf Foodservice is afgeweken in 2017

Bpf Foodservice heeft een inventarisatie van de naleving van de normen vastgesteld die jaarlijks waar nodig wordt geactualiseerd. Hierna worden de normen toegelicht die (nog) niet volledig worden nageleefd:

normnr	Inhoud norm	Toelichting op afwijking
67.	In het bestuur, het VO of het BO zitten ten minste één man en één vrouw.	Op het VO is dit in het verslagjaar van toepassing. Voor het bestuur is deze doelstelling nog niet gerealiseerd. Het bestuur streeft dit na, voor zover mogelijk, gelet op de beperkte beschikbaarheid van geschikte kandidaten door benoemende organisaties en heeft in het kader van diversiteitsbevordering een diversiteitsbeleid vastgesteld.
68.	In het bestuur, het VO of het BO zitten ten minste één lid boven en één lid onder de veertig jaar.	Voor het VO is dit voor een deel van het verslagjaar gerealiseerd. Voor het bestuur is deze doelstelling nog niet gerealiseerd. Het bestuur streeft dit na en heeft in het kader van diversiteitsbevordering een diversiteitsbeleid vastgesteld.

Daarnaast heeft de Monitoringscommissie Code Pensioenfondsen in 2017 opnieuw een rapportage gepubliceerd van de bevindingen over het jaar 2016 met betrekking tot de naleving van de Code door de pensioenfondsen. De aanbevelingen uit dit rapport staan geagendeerd voor begin 2018 en zullen, voor zover van toepassing, ter harte worden genomen.

Klachten en geschillen

Een deelnemer kan een klacht indienen als deze van mening is dat bij de uitvoering van de pensioenreglementen zijn rechten zijn geschaad. In 2017 zijn minder klachten ingediend bij het pensioenfonds. Deelnemers worden altijd gewezen op de klachten- en geschillenprocedure in het pensioenreglement. 3 klachten hebben tot tussenkomst geleid van de Commissie van Beroep of de Ombudsman Pensioenen. De Ombudsman Pensioenen heeft 1 klacht afgewezen en de andere 2 klachten zijn, rekening houdend met het advies van de Commissie van Beroep en een evenwichtige belangenafweging voor fonds en deelnemer, door het bestuur afgehandeld. Om de toegang tot de Ombudsman laagdrempeliger te maken heeft het bestuur in 2017 besloten om de Commissie van Beroep af te schaffen. Deelnemers kunnen zich voortaan, na de reguliere klachten- en geschillenregeling doorlopen te hebben, direct wenden tot de Ombudsman Pensioenen.

Uitbestedingsbeleid

Aan uitbesteding is voor het pensioenfonds een aantal risico's verbonden. Het bestuur heeft daarom beleid vastgesteld voor de beheersing van risico's die samenhangen met uitbesteding van (delen van) bedrijfsprocessen. Doelstelling van het uitbestedingsbeleid is het waarborgen van continuïteit en constante kwaliteit van de dienstverlening. Het bestuur heeft voor de uitvoering en monitoring van het uitbestedingsbeleid een Commissie uitbesteding en risicomanagement (CUR) ingesteld.

Deze commissie bestaat uit drie bestuurders en heeft als voornaamste taken:

- het bestuur adviseren in de selecties en evaluaties van uitbestedingsrelaties en overige dienstverleners;
- het opzetten en onderhouden van een risicomanagementstructuur;
- een coördinerende rol in de totstandkoming van het jaarwerk.

In het volgende hoofdstuk volgt over het risicomanagement meer informatie. De taken van de CUR zijn vastgelegd in een taakomschrijving en mandaatregeling.

De CUR heeft in dit verslagjaar met name bij de volgende onderwerpen stilgestaan:

ISAE-rapportages

Het fonds heeft het vermogensbeheer en de pensioenadministratie uitbesteed aan diverse partijen (zie bijlage organisatie pensioenfonds). Van deze dienstverleners ontvangt het fonds jaarlijks een ISAE-rapportage 3402 of een vergelijkbare rapportage. In deze rapportages verantwoorden de dienstverleners zich over consistente en correcte uitvoering van de aan hen uitbestede processen. Ook over de beheersmaatregelen, waaronder begrepen de beheersmaatregelen die ten grondslag liggen aan hun jaarrekening. In 2016 heeft het fonds onderzocht of de dienstverleningsovereenkomsten met benoemde diensten en de prestatienormen overeenkomen met ISAE-rapportages. Het fonds heeft hierbij gebruik gemaakt van een onafhankelijk adviseur. Uit dit onderzoek zijn een aantal bevindingen naar voren gekomen en vastgelegd in een rapport. De CUR is hierover in het verslagjaar 2017 met de uitbestedingsrelaties in gesprek gegaan. In het huidige verslagjaar 2017 is deze analyse herhaald waarbij de bevindingen zijn vergeleken met het voorgaande verslagjaar. Iedere uitbestedingsrelatie is beoordeeld op afwijkingen en indeling op bestuurs-aandacht variërend van laag, midden tot hoog. De bevindingen van 2017 hebben niet geleid tot materiële opmerkingen bij de uitbestedingsrelaties van Bpf Foodservice.

Evaluatie- en selectietraject actuariel advies

In 2017 is er, na een selectietraject in 2016, een evaluatie geweest van de actuariel adviseur Willis Towers Watson. Het bestuur is tevreden over de toegevoegde waarde en 'countervailing power' van de adviseur en heeft naar aanleiding hiervan besloten om het contract voort te zetten. Het bestuur heeft vorig jaar ook, na een selectietraject conform het uitbestedingsbeleid, op advies van de CUR Triple A geselecteerd als nieuwe certificerende actuaire. In het afgelopen verslagjaar is tijdens de evaluatie van het jaarwerk waardering uitgesproken over de wijze waarop Triple A het fonds heeft leren kennen. Ook deze relatie wordt voortgezet.

Evaluatie pensioenuitvoeringsorganisatie AZL

Bpf Foodservice heeft haar pensioenuitvoering sinds 2001 ondergebracht bij uitvoeringsorganisatie AZL. In 2015 is gestart met een uitgebreid evaluatietraject. De overeenkomst is namelijk op onderdelen verouderd en het fonds is van mening dat de dienstverlening op sommige punten verbetering behoeft. In 2016 heeft het fonds, onder begeleiding van een adviseur, diverse gesprekken met AZL gevoerd om te komen tot een nieuwe overeenkomst met een Service Level Agreement, passend in het huidige tijdsbeeld. Deze onderhandelingen zijn in 2017 afgerond. De uitwerking van de contractafspraken kost echter nog de nodige aandacht en wordt begin 2018 gerealiseerd.

Jaarwerk 2016

De CUR is tevreden over de afwikkeling van het jaarwerktraject 2016. Behoudens een enkele uitzondering zijn alle werkzaamheden binnen de planning gerealiseerd.

Btw-plicht

Per 1 januari 2015 is de btw-vrijstelling van het fonds komen te vervallen. Dit heeft een flinke kostenstijging tot gevolg gehad. De CUR heeft eind november 2017 van de belastingdienst een afwijzing op het bezwaar uit 2016 gekregen waarbij het fonds zich, naar het oordeel van de belastingdienst, niet kwalificeert als beleggingsfonds voor haar deelnemers. Door ontwikkelingen in het najaar, bij het Btw-committee van de Europese Commissie en Tweede Kamervragen in Nederland, vond het fonds het raadzaam om alsnog een aanvullend bezwaar in te dienen. Voor de PPG-route heeft het fonds besloten om voorlopig vanuit de zijlijn de ontwikkelingen in dit dossier te blijven volgen. De reden daarvan is met name de complexiteit en de haalbaarheid voor het fonds.

Risicomanagement en risicohouding

De CUR is ook belast met de opzet en het onderhoud van een risicomanagementstructuur. Het bestuur heeft in 2016 risico-inventarisaties op diverse risicodeelgebieden doorgevoerd. In 2017 is dit traject afgerond. In het najaar van 2017 is vervolgens een beleidsdag IRM georganiseerd waarbij is vastgesteld dat het beoogde volwassenheidsniveau volgens de DNB-criteria nog niet in alle opzichten wordt gehaald. De implementatie van het risicomanagement zal in 2018 verder vorm krijgen en uitmonden in een gewijzigde Governance. De uitkomst van dit traject moet leiden tot een integrale aanpak van het risicomanagement met een structureel karakter.

Aanwezige risico's

De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen en het nastreven van de ambitie van de pensioenregeling. Bij het beheer en de financiering van de pensioenverplichtingen loopt het fonds risico's. De risico's kunnen ingedeeld worden in financiële en niet-financiële risico's. De hierna volgende tabel geeft meer uitleg rondom de risico's die het fonds loopt. Meer kwalitatieve en kwantitatieve uitleg over de financiële risico's wordt gegeven in de risicoparagraaf bij de toelichting op de jaarrekening.

Financiële risico's	Definitie
Matching-/renterisico (S1)	<p>Pensioenfondsen kennen doorgaans een langere looptijd voor hun verplichtingen dan voor hun bezittingen. Daardoor ontstaat een renterisico. Bij een rentedaling nemen de verplichtingen meer toe in waarde dan de bezittingen.</p> <p>Het fonds is gevoelig voor wijzigingen in de rente omdat de rentegevoeligheid van de beleggingen en de rentegevoeligheid van de verplichtingen niet gelijk zijn (de zogenaamde duration mismatch). Voor langere looptijden wordt voor bezittingen en verplichtingen een andere rente gehanteerd.</p>

Financiële risico's	Definitie
Marktrisico, zakelijke waarden (S2)	<p>De waarde van aandelen fluctueert. Een fonds dat in zakelijke waarden belegt, loopt hierdoor risico.</p> <p>Het fonds loopt het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen (veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren) waardewijzigingen plaatsvinden.</p>
Valutarisico (S3)	<p>Valutarisico bestaat bij beleggingen in vreemde valuta. De kans dat de wisselkoers van vreemde valuta verslechtert ten opzichte van de euro betekent een risico voor een pensioenfonds omdat de verplichtingen in euro zijn. Dit risico ontstaat zowel bij directe beleggingen in vreemde valuta, als voor beleggingen in beleggingsfondsen die gewaardeerd zijn in vreemde valuta.</p> <p>Het fonds belegt in buitenlandse waardepapieren, waardoor het fonds gevoelig is voor koersschommelingen van de betreffende valuta ten opzichte van de euro.</p>
Marktrisico grondstoffen (S4)	<p>Fondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt.</p> <p>Het fonds loopt het risico dat door de ontwikkeling van marktprijzen (veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren) waardewijzigingen plaatsvinden.</p>
Kredietrisico (S5)	<p>Het kredietrisico toont het effect van de kredietwaardigheid van een partij waar het fonds zaken mee doet. Hoe groot het kredietrisico is, blijkt uit de zogeheten creditspread. Deze spread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid, risicovrij, door het fonds wordt ontvangen. Een andere indicator van kredietrisico is de 'credit rating' die kredietbeoordelaars aan landen en bedrijven toekennen.</p> <p>Het fonds loopt het risico van financiële verliezen als gevolg van faillissementen, betalingsonmacht of kredietverslechtering van tegenpartijen.</p>
Verzekeringstechnisch risico (S6)	<p>Het risico dat het fonds loopt met haar deelnemers op het gebied van sterfte en arbeidsongeschiktheid.</p> <p>Het fonds staat bloot aan verzekeringstechnische risico's. Voornamelijk is dit het financiële risico door sterfte. De feitelijke sterfte van deelnemers is hoger of lager dan verwacht en de gemiddelde levensduur van deelnemers is lager dan of overtreft de verwachtingen. De sterftetrend wordt meegenomen bij de bepaling van de voorziening voor risico van het fonds. Het verzekeringstechnisch risico omvat ook het risico van negatief resultaat op de actuariële grondslagen waarmee de pensioenpremie en de technische voorziening worden bepaald. De belangrijkste actuariële risico's zijn het langlevensrisico, het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.</p>

Financiële risico's	Definitie
Liquiditeitsrisico (S7)	<p>Het risico voor het fonds dat er onvoldoende liquide middelen beschikbaar zijn om op korte termijn aan de verplichtingen te kunnen voldoen en/ of het verlies dat beleggingen niet snel verkocht kunnen worden.</p> <p>Dat kan er toe leiden dat het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende liquiditeiten aan te houden.</p>
Concentratierisico (S8)	<p>Grote posten vormen een concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen worden per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur bij elkaar opgeteld. Concentratierisico kan optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een sterk sector gebonden portefeuille van leningen kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Als aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.</p>
Beheerrisico beleggingen (S10)	<p>De risico's die het fonds loopt binnen haar aandelenportefeuille.</p> <p>Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Volgens het standaardmodel dient in beginsel alleen een buffer voor actief beheer risico becijferd te worden voor aandelen indien de tracking error van de aandelenbeleggingen groter dan 1% is. De tracking error meet in hoeverre de aandelenmanager zich actief positioneert ten opzichte van de gekozen benchmark. Bij de berekening van het actief beheer risico dient eveneens rekening gehouden te worden met de total expense ratio (T.E.R.) van de aandelenbeleggingen.</p>

Niet-financiële risico's	Definitie
Operationele risico	<p>Het risico dat optreedt voor het fonds bij de uitvoering van de pensioen- en beleggingsactiviteiten, als gevolg van niet-afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen.</p> <p>Het operationeel risico is het risico op verlies als resultaat van inadequate of foutieve interne processen, fouten door mensen en haperende systemen of door externe gebeurtenissen. Operationele risico's bedreigen de goede uitvoering van de pensioenregeling.</p>
Uitbestedingsrisico	<p>Het uitbestedingsrisico is het risico voor het fonds dat de continuïteit/kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden, dan wel voor deze derden beschikbaar gestelde apparatuur en het ter beschikking gesteld personeel, wordt geschaad.</p> <p>Het bestuur heeft met behoud van zijn verantwoordelijkheden de meeste werkzaamheden uitbesteed. Door de uitbesteding heeft het bestuur geen directe gezagsverhouding met de personen die bij de derde partij feitelijk en dagelijks zijn belast met de werkzaamheden.</p>
Compliance risico, omgevingsrisico en wet- en regelgeving	<p>Hieronder worden risico's verstaan als gevolg van externe veranderingen.</p> <p>Het compliance risico omvat het risico voor het fonds dat niet of niet tijdig de consequenties van (veranderende) wet- en regelgeving worden onderkend, waardoor wet- en regelgeving op onderdelen worden overtreden.</p>

Niet-financiële risico's	Definitie
IT-risico	De informatietechnologie is een belangrijke risicocategorie voor pensioenfondsen. Omdat het merendeel van de fondsen de IT heeft uitbesteed, is dit risico tot een uitbestedingsrisico verworpen. Niettemin heeft dit apart de aandacht van het bestuur gezien de impact.
Reputatierisico	Hieronder het risico voor het pensioenfonds door niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, van medewerkers en partijen aan wie de werkzaamheden zijn uitbesteed. Onder reputatierisico wordt het risico verstaan dat het fonds door het handelen reputatieschade lijdt bij belanghebbenden.
Juridisch risico	Een pensioenfonds loopt het risico op claims. Dit risico ontstaat bijvoorbeeld doordat de fondsstukken niet voldoen aan de wettelijke bepalingen. Een ander risico is dat een fondsbestuurder in persoon juridisch wordt aangesproken. Een derde risico ontstaat als het beleid van het fonds niet consistent is. Een vierde risico ontstaat als het fonds niet of onduidelijk communiceert naar partijen. Een vijfde risico betreft de aansprakelijkheid als bedrijven die het fonds heeft ingehuurd hun werk niet goed doen.

Beleidsinstrumenten en -uitgangspunten

Als maatstaf voor de draagkracht van het fonds wordt de beleidsdekkingsgraad genomen. De ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad kan nadelig beïnvloed worden door bovenstaande risico's. Om de risico's te beheersen en de ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad te beïnvloeden heeft het fonds een aantal beleidsinstrumenten tot haar beschikking ¹⁾:

- Beleggingsbeleid
- Premiebeleid
- Toeslagbeleid

De uitgangspunten rondom deze beleidsinstrumenten volgen uit de kwalitatieve risicohouding²⁾ die het fonds in 2015 heeft bepaald en is vastgelegd in de ABTN van het fonds.

De belangrijkste bevindingen hiervan zijn:

- Gezien de lage risicobereidheid en -draagvlak van de deelnemers van het fonds beschouwt het bestuur het als haar primaire taak om de nominale pensioenaanspraken te waarborgen. Alleen nadat de nominale aanspraken in voldoende mate zijn gewaarborgd, is het streven van het bestuur om vanuit het beleggingsrendement een indexatie toe te kennen;
- De gekozen pensioenregeling dient betaalbaar te zijn en te passen binnen de hoogte van de gedempte kostendekkende premie zoals vastgesteld door het bestuur.

1) Een verdere analyse van de impact die de mogelijke risico's met zich meebrengen en hoe deze de beleidsdoelstellingen van het fonds kunnen beïnvloeden staan beschreven in het crisisplan dat door het fonds in 2017 is geactualiseerd. Van belang op de verscheidene beleidsinstrumenten is ook de in het crisisplan genoemde kritische dekkingsgraad.

2) Meer informatie over de vereisten voor het pensioenfonds inzake de Risicohouding volgt later in dit hoofdstuk.

Beleidsmatige toelichting op de aanwezige risico's

Het resulterende beleggingsbeleid kent, in overeenstemming met de uitgevoerde kwalitatieve risicohouding en het premiebeleid en toeslagbeleid, een relatief laag risicoprofiel. Met behulp van het beleggingsbeleid kan een verdere beleidsmatige toelichting gegeven worden over hoe het fonds met de belangrijkste financiële risico's omgaat. Volledigheidshalve wordt ook vermeld welk beleid het fonds voert rondom de niet-financiële risico's.

Financiële risico's	Status
Matching/-renterisico (S1)	Bpf Foodservice dekt eind 2017 het renterisico voor 70% strategisch af op basis van marktwaarde met behulp van obligaties en renteswaps. Er geldt een bandbreedte van 5%.
Marktrisico, zakelijke waarden (S2)	<p>Bpf Foodservice heeft als beleid dat 25% van de portefeuille in zakelijke waarden wordt belegd en 75% in vastrentende waarden. Door deze relatief defensieve manier van beleggen, acht het fonds het zakelijke waarden risico acceptabel. Daarnaast is dit beleid in overeenstemming met de risicobereidheid van de deelnemers.</p> <p>Onderdeel van de investment beliefs van het het pensioenfonds is het spreiden van risico's. Door deze diversificatie wordt het marktrisico verminderd.</p>
Valutarisico (S3)	Bpf Foodservice dekt het valutarisico in de beleggingsportefeuille voor gemiddeld 60% af. De pensioenverplichtingen luiden in euro's, de mogelijke risico's als gevolg van valutakoersontwikkelingen komen daarom alleen bij de beleggingen tot uitdrukking. Zonder afdekking van het valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijncontracten afgesloten.
Marktrisico, grondstoffen (S4)	Bpf Foodservice belegt niet in grondstoffen.
Kredietrisico (S5)	<p>Alvorens investeringen aangegaan worden in kredietgevoelige beleggingen wordt de belegging gecontroleerd op haar rating.</p> <p>Bpf Foodservice heeft voor het matching gedeelte van de vastrentende portefeuille gekozen voor een combinatie van swaps aangevuld met staatsobligaties van hoge kwaliteit. Daarnaast belegt Foodservice strategisch in credits met grotendeels 'een investment grade credit rating' (BBB of hoger).</p>
Verzekeringstechnisch risico (S6)	<p>Bpf Foodservice heeft de verzekeringstechnische risico's niet herverzekerd.</p> <p>Bpf Foodservice houdt rekening met de sterftেকansen en levensverwachting van de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden door het gebruik van de overlevingstafels van het Actuarieel Genootschap. Aan de sterftেকansen die ten grondslag liggen aan de overlevingstafels worden fondsspecifieke correctiefactoren toegepast. Het bestuur zal van jaar tot jaar het gebruik van de overlevingstafels monitoren. De overlevingstafels zijn voor het laatst eind 2016 aangepast.</p>
Liquiditeitsrisico (S7)	Bpf Foodservice belegt voor een klein deel in minder liquide beleggingen, namelijk het hypotheekfonds. Het grootste gedeelte (>90%) van de beleggingsportefeuille is echter zeer liquide. Dit geldt voor zowel de beleggingen in aandelen als vastrentende waarden. Het liquiditeitsrisico is hierdoor beperkt.

Financiële risico's	Status
Concentratierisico (S8)	Het fonds wil het concentratierisico zo veel mogelijk beperken, maar realiseert zich dat hier grenzen aan zijn. Het voornaamste doel is om te voorkomen dat er een te grote exposure is naar één tegenpartij. Daarnaast wordt ook gestreefd naar spreiding over beleggingscategorieën, regio's en sectoren. Het pensioenfonds gaat met concentratierisico om door de beleggingsportefeuille te spreiden over diverse beleggingscategorieën met elk een verschillend risicorendementsverhouding. Over spreiding in geografische gebieden en sectoren wordt gerapporteerd. Daarnaast wordt door de vermogensbeheerders de correlatie in de actief beheerde portefeuille gecontroleerd. Ook wordt bij de introductie van nieuwe beleggingstitels de invloed hiervan op de bestaande correlatie in ogenschouw genomen. Tot slot rapporteren de vermogensbeheerders over de grootste belangen in de portefeuille.
Beheerrisico beleggingen (S10)	Het in aandelen belegd vermogen van het pensioenfonds wordt belegd in passief beheerde aandelenfondsen waarvan de tracking error ten opzichte van de index nagenoeg 0 bedraagt.

Niet-financiële risico's	Status
Operationele risico	De operationele uitvoering geschiedt door AZL N.V., Robeco, State Street (SSgA), Syntrus Achmea Real Estate & Finance (SAREF) en KAS BANK. Deze partijen hebben een ISAE 3402 (of vergelijkbare) rapportage bij Bpf Foodservice aangeleverd. Het bestuur is van oordeel dat de uitbesteding van de werkzaamheden garant staat voor een betere uitvoering van de pensioenregeling(en) dan indien zou zijn geopteerd voor eigen beheer. Dit betekent dat het bestuur een afzonderlijk uitbestedingsbeleid heeft geformuleerd, waarop elders in dit bestuursverslag wordt ingegaan.
Uitbestedingsrisico	Bij alle uitbestedingen houdt het fonds zich (in het belang van de deelnemers) volledig aan de regelgeving van DNB op dit gebied. Het fonds beschikt steeds over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan artikel 34 van de Pensioenwet. Het fonds legt afspraken over procedures, processen, informatieverstopping en te leveren diensten vast in een Service Level Agreement (SLA). De SLA bevat ten minste ook afspraken over de administratieve organisatie, de autorisatie en procuratiesystemen en de interne controle van de uitvoerende organisatie. AZL, Robeco, SSgA en KAS BANK rapporteren elk kwartaal over de naleving van de SLA. Indien AZL, Robeco, SSgA, SAREF of KAS BANK een langdurig samenwerkingsverband met andere organisaties aangaat dan wel haar werkzaamheden geheel of gedeeltelijk overdraagt, wordt het bestuur daarover geïnformeerd. Hetzelfde geldt indien AZL, Robeco, SSgA, SAREF of KAS BANK besluiten essentiële werkzaamheden onderwerp van onder-uitbesteding te maken. Met het overleggen van de ISAE 3402 rapportage komt het fonds tegemoet aan de Beleidsregel 'Uitbesteding Pensioenfondsen'. Daarin bepaalt DNB dat een pensioenfonds dat zijn administratie uitbesteedt aan een uitvoerder verantwoordelijk is en blijft voor een juiste administratie. Ook over 2017 heeft AZL een ISAE 3402 type II rapportage en ISAE 3000 type II verklaring afgegeven. Ook Robeco, SAREF en KAS BANK zijn in het bezit van een ISAE 3402 rapportage. SSgA heeft een SOC1 rapport dat voldoet aan de ISAE 3402-standaarden. Voor de meeste relevante processen is een beschrijving van de AO/IC opgesteld inclusief beheersingsmaatregelen. De periodieke rapportages van zowel de uitvoeringsorganisaties als de externe adviseurs stellen het fonds in staat de risico's en de fondssituatie goed te volgen.

Niet-financiële risico's	Status
Compliance risico, omgevingsrisico en wet- en regelgeving	Bpf Foodservice verstaat onder het omgevingsrisico de verwachtingen van de toezichthouders, DNB en AFM, maar ook wijzigingen in Nederlandse en Europese wet- en regelgeving. Bpf Foodservice ziet geen mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de totstandkoming van wet- en regelgeving. Bpf Foodservice voert de pensioenregeling uit conform wet- en regelgeving. De praktijk van de afgelopen decennia heeft aangetoond dat het risico gering is dat het pensioenfonds de wet- en regelgeving overtreedt dan wel nalatig is in de nakoming. Dit mede dankzij de juridische ondersteuning van externe adviseurs, compliance officer, de rol van de certificerend actuaris en accountant, alsmede de periodieke toetsing door DNB en AFM. Het bedrijfstakpensioenfonds kent een verplichte deelneming aan de pensioenregeling en ondervindt derhalve geen directe gevolgen van de markt als het om de omvang van het deelnemersbestand gaat. Voor het bestuur is de continuering van de verplichtstelling van de pensioenregeling hierbij een belangrijk dossier. In 2017 is aangetoond dat het georganiseerde bedrijfsleven een belangrijke meerderheid van de in de bedrijfstak werkzame personen vertegenwoordigt. Cao-partijen hebben in 2017 opnieuw een verzoek tot wijziging van de verplichtstelling ingediend wegens verhoging van de pensioenrichtleeftijd naar 68 jaar. De actuele status daarvan vindt u onder "Vooruitblik 2018".
IT-risico	Het bestuur van Bpf Foodservice heeft kennis genomen van de ISAE 3402 en rapportages van de partijen waaraan IT-werkzaamheden zijn uitbesteed en geen grote onvolkomenheden aangetroffen.
Reputatierisico	<p>Bpf Foodservice heeft een gedragscode inclusief incidenten- en klokkenluidersregeling en een integriteitsbeleid. De gedragscode is een wettelijke verplichting en DNB ziet actief toe op naleving. De compliance officer heeft de naleving van de gedragscode gecontroleerd en geen bijzonderheden geconstateerd. Ook voert het fonds een aanbestedingsbeleid uit waarin maatregelen zijn genomen om het integriteitsrisico bij uitbestedingsrelaties te beperken.</p> <p>Om dit risico te beperken heeft het fonds een integriteitsbeleid vastgesteld evenals een communicatiebeleid waarin transparante communicatie naar haar belanghebbenden voorop staat.</p>
Juridische risico's	Bpf Foodservice heeft verschillende beheersmaatregelen benoemd die worden ingezet om het juridische risico te mitigeren. Het bestuur draagt er bijvoorbeeld zorg voor dat de leden van het bestuur voldoende kennis en kunde bezitten om de verantwoordelijkheid als bestuurder te kunnen dragen. Waar nodig worden externe specialisten ingeschakeld. De uitvoeringsorganisaties, accountants en de adviseurs van het fonds stellen het bestuur op de hoogte van ontwikkelingen via onder andere notities, nieuwsbrieven en seminars. Besluiten worden voorafgegaan door een gedegen analyse van gerelateerde juridische risico's. Ook is voor de bestuurders een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Daarnaast beschikt Bpf Foodservice over een klachten- en geschillenregeling.

Risicohouding

Controle op het gevoerde beleid

Op grond van het FTK moet continu gemonitord en aan de deelnemers gecommuniceerd worden of het gevoerde beleid resulteert in de verwachte doelstellingen. Deze wettelijke verplichting komt tot uitdrukking in de zogeheten 'risicohouding'. De risicohouding van het fonds is de mate waarin het fonds bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds. Na overleg met de cao-partijen en in overleg met de fondsorganen heeft het bestuur vastgelegd dat de risicobereidheid en het risicodraagvlak laag zijn. Dit is onder andere gebaseerd op een risicobereidheidsonderzoek onder de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. De risicohouding wordt verder onderverdeeld in een korte termijn risicohouding en een lange termijn risicohouding.

Korte termijn risicohouding

De korte termijn risicohouding wordt gemeten aan de hand van de vereiste dekkingsgraad met bijbehorende bandbreedtes. Indien op enig moment de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad zich buiten deze bandbreedtes bevindt, is dit een eerste indicatie dat het gevoerde beleid niet in lijn is met de doelstellingen van het fonds. Het fonds heeft de risicohouding voor de korte termijn in 2015 vastgesteld op een vereiste dekkingsgraad tussen de 109% en 115%. Gedurende 2017 is de daadwerkelijke vereiste dekkingsgraad binnen deze bandbreedtes gebleven en heeft het fonds haar beleid niet hoeven aanpassen. Eind 2017 bedraagt de feitelijk vereiste dekkingsgraad (FVEV) 113,1%.

Lange termijn risicohouding

De lange termijn risicohouding komt tot uitdrukking in de jaarlijks terugkerende haalbaarheidstoets. De belangrijkste uitkomst waarnaar in de haalbaarheidstoets gekeken wordt, is het pensioenresultaat. Het pensioenresultaat is een maatstaf voor koopkrachtbehoud. Conform de risicobereidheid van het fonds heeft het bestuur een pensioenresultaat en ondergrenzen vanuit verschillende scenario's gedefinieerd die aansluiten op de lange termijn risicohouding van het fonds. Het pensioenresultaat en ondergrenzen zijn door het bestuur vastgesteld en vastgelegd in de ABTN vanuit de volgende drie situaties:

- de situatie dat het fonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen
- de situatie dat het fonds precies beschikt over de feitelijke dekkingsgraad
- de situatie van een slechtweersscenario van de feitelijke dekkingsgraad

In 2015 heeft het fonds aan deze wettelijke verplichting voldaan via de aanvangshaalbaarheidstoets. Dit heeft geleid tot een minimaal pensioenresultaat van 78% vanuit de situatie dat aan de feitelijke dekkingsgraad wordt voldaan. Tevens is met behulp van de aanvangshaalbaarheidstoets getoetst dat het premiebeleid nog realistisch en haalbaar is. In 2017 is uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets gebleken dat de resulterende pensioenresultaten voldoen aan de in de risicohouding vastgestelde ondergrens en maximale afwijking.

Verslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht (RvT) heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De RvT is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur.

De governance van het pensioenfonds dient bij te dragen aan de bestendigheid van het fonds en de kwaliteit van het bestuur en besluitvorming. De RvT heeft vastgesteld dat het bestuur blijft werken aan een continue verbetering van de governance in de brede zin.

De RvT heeft in 2017 op een aantal onderwerpen gezamenlijk kunnen optrekken met het VO. Het bestuur en de RvT zijn over en weer kritisch, het gesprek is altijd open, constructief en in het belang van de belanghebbenden. De samenwerking met zowel het bestuur als het VO acht de RvT positief.

Het bestuur heeft in 2017 collectieve opleidingen gevolgd, een zelfevaluatie onder externe begeleiding en individuele evaluaties uitgevoerd. De RvT onderschrijft het nut en de noodzaak van deze evaluaties en deskundigheidsontwikkeling. Daarbij vraagt de RvT aandacht voor het belang van enerzijds kennis en ervaring en anderzijds van competenties en gedrag.

Bij het invullen van bestuursvacatures heeft het bestuur steeds meer aandacht voor het opstellen van functieprofielen, diversiteit en het te doorlopen proces. Dit heeft ertoe geleid dat het benoemingsproces formeel is vastgelegd. In het afgelopen jaar is een nieuw bestuurslid benoemd op een positie die al enige tijd openstond. Het bestuur heeft ook diversiteitsbeleid ontwikkeld. De daadwerkelijke invulling hiervan blijkt helaas lastig: diversiteit naar leeftijd en geslacht is binnen het bestuur nog onvoldoende aanwezig.

Het bestuur heeft in 2017 een strategiedocument vastgesteld. De RvT is van mening dat het bestuur een zorgvuldig, zij het langdurig, proces heeft doorlopen dat heeft geresulteerd in een concreet en ambitieus plan voor de komende jaren. Het strategiedocument is een goede basis voor de toezichthoudende taken van de RvT in 2018 en verder. De RvT complimenteert het bestuur met het strategiedocument, de concrete doelen en daar uit voortvloeiende acties die zijn vastgesteld.

De tijdbelasting van het bestuur blijft hoog en zal, naar de mening van de RvT, gezien de manier van besturen en de strategische uitdagingen hoog blijven. De RvT vraagt al enige tijd aandacht voor een evenwichtige verdeling van de werklast. Mede uit oogpunt van continuïteit en kwaliteit acht de RvT het van belang de werkdruk te verminderen. In essentie zal het bestuur ernaar moeten streven om op een andere manier te gaan werken.

In deze context kan de RvT zich vinden in de keuze van het bestuur om meer operationele taken bij een bestuurssecretaris neer te leggen. Voor wat betreft het proces wat het bestuur hierbij doorlopen heeft is de RvT kritisch. De RvT ziet de benoeming van een bestuurssecretaris als een eerste stap naar een bestuursbureau. Gelet op de strategie en de groei die het bestuur beoogt, acht de RvT een eigen bestuursbureau op termijn een variant die het bestuur serieus moet overwegen.

De RvT signaleert dat het bestuur op belangrijke thema's in 2017 substantiële voortgang heeft geboekt. Zo is de pensioenregeling geharmoniseerd en vereenvoudigd. Tevens is een ALM- studie, een deelnemersonderzoek (risicobereidheidsonderzoek) en een nieuwe aanvang haalbaarheidstoets uitgevoerd, mede ter onderbouwing van het voornemen om het risicoprofiel te wijzigen teneinde de financiële positie van het fonds verder te verbeteren. Daarnaast zijn er stappen gezet ter versterking van het risicomanagement en de governance met betrekking tot het vermogensbeheer. Belangrijke aandachtspunten zijn de effectiviteit van de renteafdekking en de langdurige onderhandelingen over het contract met de pensioenuitvoerder.

De RvT is van mening dat het bestuur zorgvuldig omgaat met de belangen van de belanghebbenden. Het bestuur voert als "goed huisvader" de pensioenregeling uit. Het bestuur legt bij besluiten steeds duidelijker vast op grond van welke overwegingen het besluit genomen is. Het bestuur heeft een herijkte missie, visie en strategie opgesteld en toetst periodiek de effectiviteit van zijn beleid. Het bestuur heeft een visie op de uitvoering van de activiteiten van het pensioenfonds en stelt vast aan welke eisen de uitvoering moet voldoen. Hierbij heeft het bestuur duidelijk voor ogen welk kostenniveau aanvaardbaar is. Het bestuur bevordert en borgt een cultuur waarin risicobewustzijn meer en meer vanzelfsprekend is. Het bestuur houdt expliciet rekening met risico's en risicobeheersing bij het bepalen van het beleid en het nemen van besluiten. Het bestuur heeft een adequaat communicatiebeleid.

Met deze rapportage rapporteert de RvT aan het bestuur en legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan. De RvT heeft kennisgenomen van het jaarverslag over 2017 en heeft op 31 mei 2018 zijn goedkeuring verleend aan het bestuur die de jaarrekening en het jaarverslag heeft vastgesteld.

De Raad van Toezicht:

Jeroen Hilbrands (voorzitter), Antoinetta Eikenboom en Christiaan Tromp

Reactie bestuur op rapportage Raad van Toezicht 2017

Met genoegen heeft het bestuur kennis genomen van de rapportage van de RvT over het bestuursjaar 2017. Het bestuur kijkt terug op een bestuursjaar met veel projecten waarin, constructieve samenwerking, onder andere bij de beoogde wijziging van het risicoprofiel, met de RvT is gezocht. De aanbevelingen en observaties van de RvT die daar uit zijn voortgekomen heeft het bestuur zich dan ook ter harte genomen.

Aanbevelingen Raad van Toezicht

In de rapportage van de Raad van Toezicht komt naar voren dat de aanbevelingen over de bestuursjaren 2016 en 2015 nagenoeg allemaal zijn opgevolgd of gemotiveerd beantwoord. De enkele openstaande aanbevelingen zijn aanbevelingen waar, naar de mening van het bestuur, continue aandacht voor is bij het bestuur. Denk daarbij aan ruimte voor verschillende persoonlijkheden en karakters in het bestuur mede door diversiteit, de werklastverdeling of het functioneren van het bestuursmodel. Voor de aanbevelingen over het bestuursjaar 2017 wordt per thema de visie of actie van het bestuur weergegeven.

Governance

Het bestuur zoekt in 2018 nog nadrukkelijker de dialoog met de fondsorganen. Voor de beleidsdag in 2018 is de Raad van Toezicht uitgenodigd om bij te dragen aan de strategische thema's. De in 2017 opgestelde strategische roadmap is op iedere bestuursvergadering uitgangspunt om de doelstellingen te monitoren en de strategie te bespreken. De ambitie is daarbij groot. De ontwikkelingen in de praktijk zullen worden geëvalueerd in bijzijn van de Raad van Toezicht en tijdens de beleidsdag worden bijgesteld of aangescherpt voor de korte, middellange en lange termijn.

Om continuïteit voor het pensioenfonds te waarborgen en tot meer onafhankelijkheid van de pensioenuitvoeringsorganisatie te komen is het bestuur overgegaan tot aanstelling van een bestuurssecretaris. Het (dagelijks) bestuur kan zich hierdoor meer op strategische zaken voor het pensioenfonds richten en de meer operationele activiteiten bij de bestuurssecretaris onderbrengen. Het bestuur heeft kennis genomen van de opmerkingen van de Raad van Toezicht over dit onderwerp en het bestuur en de Raad van Toezicht hebben een overleg ingepland.

Het thema diversiteit wordt in ieder gesprek met de cao-partijen benadrukt. In dit kader zijn in 2017 verschillende acties ondernomen om aandacht bij hen te vragen voor dit onderwerp en is het diversiteitsbeleid van het pensioenfonds naar alle cao-partijen gestuurd. Tot 2016 was het thema diversiteit onder controle en geen issue. Door tussentijdse overplaatsing van een bestuurslid kwam het bestuur onverwacht in de situatie terecht waarbij het thema diversiteit opnieuw hoog op de agenda staat. Het bestuur is van mening dat diversiteit geen doel op zich is, maar een middel om tot kwalitatief betere besluitvorming te komen. Ook andere zaken, zoals kennis, ervaring, deskundigheid en complementariteit dragen daar aan bij. Geen van deze zaken wil het bestuur los van elkaar beschouwen. Omdat er komende jaren meerdere wisselingen in het bestuur zullen plaatsvinden heeft dit de volle aandacht van het bestuur. Het bestuur ziet daarom volop kansen om in de komende periode een meer gediversifieerde samenstelling te bewerkstelligen.

Het 'doorleven' van de Code Pensioenfondsen is volgens het bestuur een wezenlijk uitgangspunt voor het goed functioneren binnen een pensioenfondsbestuur en in het belang van deelnemers. Het bestuur is van mening dat de uitgangspunten van de code herkenbaar zijn in het intrinsieke handelen van het bestuur. Ook in het huidige bestuursjaar is opnieuw een collectieve evaluatie en individuele evaluatie gepland. Voor de opleidingsdagen staat het thema boardroom dynamics geagendeerd.

Het bestuur vindt het daarbij wel belangrijk om eerst, in het kader van integraal risicomanagement en IORP II, de Governance opnieuw in te richten en dan aandacht te geven aan de nieuwe dynamiek binnen het bestuur die daardoor zal ontstaan.

Premie

Op verzoek van het bestuur is dit jaar een overzicht van de premieontwikkeling bij ongewijzigde omstandigheden voor de komende jaren gemaakt. Dit is inmiddels gedeeld met cao-partners. Het bestuur neemt daarbij de verantwoordelijkheid voor een evenwichtige belangenafweging.

Vermogensbeheer

In het afgelopen jaar zijn diverse taken en beleggingsprocessen duidelijker vastgelegd. Ook in de rapportage zijn veranderingen doorgevoerd. Door de uitgebreide ALM-studie met een risicobereidheidsonderzoek onder deelnemers heeft het bestuur een beoogde risicoprofiel-wijziging goed kunnen onderbouwen voor de fondsgremia en sociale partners. Helaas heeft DNB nog geen goedkeuring willen verlenen aan de beoogde wijziging. Om nieuwe beleggingscategorieën aan de portefeuille te kunnen toevoegen zijn middelen ontwikkeld om het selectieproces met een investmentcase goed te kunnen onderbouwen. Daarnaast geven onlangs ontwikkelde 'one-pagers' een goed inzicht in de portefeuille. Bovendien is het beleggingsproces in een zgn. RACI-tabel vastgelegd.

Communicatie

In 2018 wordt, conform de strategische roadmap, gewerkt aan een werkgeversonderzoek en een nieuw communicatiebeleidsplan gericht op de doelgroepen van het fonds. Het risicobereidheidsonderzoek, ervaringen in communiceren met verschillende doelgroepen en onlangs gehouden interviews met een deelnemerspanel heeft voor de communicatiecommissie weer belangrijke inzichten opgeleverd die mee worden genomen in het beleidsplan voor 2018 en verder.

Samenwerking in 2018

Bij de beleidsdag in juli is de Raad van Toezicht voltallig aanwezig. In het najaar staat ook het gebruikelijke overleg gepland met bestuur en de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan.

Het bestuur heeft zich voorgenomen, ook gezien de ervaringen in de prettige samenwerking rond de beoogde wijziging van het risicoprofiel, om dit najaarsoverleg ook weer zo goed mogelijk te gebruiken voor uitwisseling van gedachten over een strategisch onderwerp. In deze overleggen acht het bestuur de kritische houding en het hoge deskundigheidsniveau van de Raad van Toezicht zeer waardevol.

Het gezamenlijke belang is de robuustheid van de pensioenuitvoering en de toekomstbestendigheid van Bpf Foodservice in het belang van het pensioen voor de (gewezen) deelnemers.

Verslag verantwoordingsorgaan

Oordeel van het verantwoordingsorgaan over het door het bestuur gevoerde beleid en het handelen van het bestuur in 2017

Inleiding

Het Verantwoordingsorgaan geeft, conform artikel 115a van de Pensioenwet, een oordeel over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van de Raad van Toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst.

Samenstelling verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit vier leden;

- Eén vertegenwoordiger namens de werkgevers: Nely van der Horst (voorzitter even jaren);
- Eén vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden: Herman Klinge (voorzitter oneven jaren);
- Twee vertegenwoordigers namens de deelnemers:
 - Tot 1 april 2017 Claudia Foederer en vanaf 1 november Marie Louise van der Wegen; en
 - Otto Hoekstra.

Vergaderingen Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan ontvangt na elke bestuursvergadering de relevante stukken en notulen teneinde advies uit te brengen dan wel een oordeel te kunnen vormen over het door het bestuur gevoerde beleid.

In 2017 heeft het Verantwoordingsorgaan zes maal zelfstandig overleg gevoerd. Daarnaast is het Verantwoordingsorgaan bij het vooroverleg en de vaststelling van het jaarverslag over 2016 aanwezig geweest en heeft een afzonderlijk overleg met het bestuur plaatsgevonden. Ook zijn de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan twee keer bij elkaar gekomen. In een van deze bijeenkomsten heeft de Raad van Toezicht de gebruikelijke verantwoording aan het Verantwoordingsorgaan afgelegd.

Verder heeft het Verantwoordingsorgaan een kennissessie over het communicatiebeleid van Bpf Foodservice gevolgd. Deze sessie werd door de adviseur van de communicatiecommissie verzorgd. Tot slot heeft een aantal leden van het verantwoordingsorgaan enkele collectieve opleidingsdagen van het bestuur op geschiktheidsniveau B bijgewoond.

Adviezen Verantwoordingsorgaan

In het verslagjaar heeft het bestuur het Verantwoordingsorgaan conform het reglement en de Pensioenwet in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over:

- het gewijzigde beloningsbeleid;
- vrijwillige uitvoeringsovereenkomsten;
- het uitvoeringsreglement;
- het mediabeleid;
- het besluit inzake de opheffing van de Commissie van Beroep;
- het besluit tot aanpassing van de kortetermijnrisicohouding (bandbreedte van het vereist eigen vermogen);
- de samenstelling van de feitelijke premie.

Het Verantwoordingsorgaan heeft over deze onderwerpen positief geadviseerd. Voor wat betreft de adviesaanvragen omtrent vrijwillige uitvoeringsovereenkomsten heeft het Verantwoordingsorgaan een 'mandaat' afgegeven aan het bestuur om over ondernemingen tot 50 werknemers in dienst te kunnen besluiten zonder vooraf advies te vragen aan het Verantwoordingsorgaan. Het Verantwoordingsorgaan ziet namelijk een terugkerend patroon in deze adviesaanvragen en de afwegingen zijn vaak vergelijkbaar. De risico's om tot vrijwillige aansluiting van deze ondernemingen over te gaan zonder voorafgaand advies in te winnen acht het Verantwoordingsorgaan bij ondernemingen van deze omvang beperkt. Daarnaast leidt dit mandaat in de praktijk tot minder bureaucratie en snellere procedures. Wel is afgesproken dat het Verantwoordingsorgaan in het begin van ieder jaar een overzicht ontvangt van de feitelijk aangesloten ondernemingen in het voorafgaande jaar die binnen het mandaat vallen.

Algemeen oordeel en speerpunten

Het Verantwoordingsorgaan kan in zijn algemeenheid instemmen met de gemaakte beleidskeuzes van het bestuur in het afgelopen jaar en oordeelt positief over het handelen van het bestuur en het gevoerde beleid. Het Verantwoordingsorgaan blijft van oordeel dat het bestuur in algemene zin voor een integere, verantwoorde en evenwichtige bedrijfsvoering zorgt. Verder spreekt het Verantwoordingsorgaan zijn waardering uit voor de wijze waarop het bestuur het Verantwoordingsorgaan tussentijds van informatie voorziet. Ook is het Verantwoordingsorgaan erg tevreden over de keuze om het Verantwoordingsorgaan bij belangrijke beleidsbeslissingen, zoals de strategische heroriëntering en wijziging van het risicoprofiel, van een persoonlijke toelichting te voorzien.

Het Verantwoordingsorgaan benoemt jaarlijks een of meerdere onderwerpen waaraan het Verantwoordingsorgaan in dat jaar extra aandacht wil besteden. In 2017 richtte het Verantwoordingsorgaan zijn aandacht in het bijzonder op het communicatiebeleid. Aan de hand van een geanonimiseerde praktijkcasus is besproken in hoeverre de huidige informatievoorziening omtrent de wijzigingen van de pensioenregeling (van 2014 t/m 2018) in relatie tot de reguliere communicatie (Uniform Pensioenoverzichten) bijdraagt aan de verduidelijking van de pensioensituatie van een deelnemer. Het Verantwoordingsorgaan stelt vast dat de situatie voor een deelnemer niet begrijpelijk is. Enerzijds heeft dit maken met de vele wijzigingen die hebben plaatsgevonden en voor een groot deel zijn ingegeven door wetswijzigingen. Anderzijds omdat de communicatie conform wettelijk verplichte formats is ingestoken of verplicht is

om te versturen zoals het Uniform Pensioenoverzicht. Het Verantwoordingsorgaan is evenwel van mening dat veel energie is gestoken in de communicatie en communicatietools zoals de pensioenplanner en schets, maar dat hierin nog steeds stappen kunnen worden gemaakt door informatie te comprimeren binnen de wettelijke kaders. De deelnemers zien door de bomen het bos niet meer en moeten geprikkeld worden om niet na drie regels af te haken.

Reactie rapportage Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft op 17 mei 2018 verantwoording afgelegd aan het Verantwoordingsorgaan, aan de hand van haar jaarlijkse rapportage. De Raad van Toezicht heeft daarnaast tijdens deze bijeenkomst naar tevredenheid aanvullende vragen van het Verantwoordingsorgaan beantwoord. Het Verantwoordingsorgaan is content met de structurele aanpak waarop het intern toezicht door de Raad van Toezicht wordt ingevuld en is van mening dat het deskundigheidsniveau en de professionaliseringsgraad naar behoren zijn voor de uitoefening van de toezichttaak en om voldoende countervailing power te bieden aan het bestuur. De wijze waarop de rapportage is vormgegeven en wordt gepresenteerd getuigt van een hoogwaardig niveau. Voorts stelt het Verantwoordingsorgaan naar tevredenheid vast dat de adviezen van de Raad van Toezicht over eerdere verslagjaren zijn opgevolgd dan wel gemotiveerd beantwoord. Het Verantwoordingsorgaan onderschrijft de constatering van de Raad van Toezicht dat het Bestuur zorgvuldig omgaat met de belangen van de belanghebbenden, de regeling als “goed huisvader” uitvoert, bewustzijn en professionalisering creëert m.b.t. risicobeheersing en een adequaat communicatiebeleid heeft. Tot slot is ook het Verantwoordingsorgaan van mening dat de samenwerking tussen de diverse gremia goed verloopt. Het Verantwoordingsorgaan juicht het in dit kader toe dat het Bestuur en de Raad van Toezicht kritisch naar elkaar zijn zonder dat dit ten koste gaat van de mogelijkheid tot een open gesprek. Op deze wijze houdt men elkaar scherp met als gevolg dat dit ten goede komt van de uitoefening van eenieders taak binnen de verantwoordelijkheden van de betreffende gremia.

Het Verantwoordingsorgaan ziet wederom uit naar een constructieve voortzetting van de samenwerking met de Raad van Toezicht in 2018.

Aldus vastgesteld en ondertekend door het Verantwoordingsorgaan van Bpf Foodservice d.d. 17 mei 2018.

Reactie bestuur op oordeel verantwoordingsorgaan over gevoerd beleid in 2017

Het bestuur bedankt het Verantwoordingsorgaan voor het oordeel over het gevoerde bestuursbeleid en de gemaakte beleidskeuzes in 2017.

Het bestuur vindt het belangrijk om het Verantwoordingsorgaan zo goed mogelijk te informeren waardoor het Verantwoordingsorgaan in staat is om de belangen van de deelnemers te behartigen.

Het overleg van het bestuur met de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan gezamenlijk in het afgelopen jaar is door het bestuur als bijzonder prettig ervaren.

De samenwerking met het Verantwoordingsorgaan, op de momenten waarbij beleidskeuzes moesten worden gemaakt in het afgelopen jaar, ervaart het bestuur als constructief, positief en betrokken.

Naar de mening van het bestuur draagt de aanpak van het Verantwoordingsorgaan om de communicatie in het verslagjaar te belichten er toe bij om weer een vervolgstap te maken in de realisatie van zijn doelstellingen van begrijpelijke communicatie voor de deelnemers.

Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan voor zijn verslag over verslagjaar 2017 en ziet uit naar de voortzetting van een goede samenwerking in de toekomst.

Vooruitblik 2018

Het bestuur van Bpf Foodservice richt zich in 2018 vooral op de volgende aandachtspunten:

Aansluitingsbeleid

Cao-partijen hebben in 2017 opnieuw een verzoek tot wijziging van de verplichtstelling ingediend wegens verhoging van de pensioenrichtleeftijd naar 68 jaar. Begin 2018 is de beschikking ontvangen.

Beleggingsbeleid

In 2017 stond de uitvoering van de periodieke ALM-studie op de agenda. De uitkomsten hiervan zullen in 2018 binnen de mogelijkheden worden vertaald in een aanpassing van het beleggingsbeleid. Belangrijk onderdeel daarin is het maatschappelijk verantwoord beleggen waarvoor medio 2018 nadere besluiten zullen worden genomen.

Premiebeleid

Wat betreft het premiebeleid heeft het bestuur besloten om met ingang van 2018 een solvabiliteitsopslag te hanteren op basis van de beleidsdekkingsgraad, met als ondergrens het minimaal vereist eigen vermogen en als bovengrens het vereist eigen vermogen.

Communicatiebeleid

In 2018 zal de nadruk liggen op een verdere digitalisering van de communicatie. Ook wordt een plan uitgewerkt om de binding met deelnemers en werkgevers te vergroten.

Integraal risicomanagement

De focus in 2017 lag op de implementatie en in uitvoering nemen van een integraal risicomanagementbeleid. Ook in 2018 zal de focus hierop blijven. Naast het integrale aspect onderzoekt het bestuur aanpassing van de governance om het risicomanagement structureel te monitoren. Onderdeel van het IRM-beleid in 2018 is vaststelling van het IT-beleid van Bpf Foodservice, invulling van IORP II en uitwerking van het privacy-beleid door invoering van de Algemene verordening Gegevensbescherming.

Uitbestedingsbeleid

Zoals in het hoofdstuk 'Uitbestedingsbeleid' is toegelicht heeft het bestuur de dienstverlening van de uitvoeringsorganisatie in het verslagjaar geëvalueerd en hebben onderhandelingen plaatsgevonden over een vernieuwing van de overeenkomst. De onderhandelingen hebben in maart 2017 tot een principe akkoord geleid. Momenteel wordt gewerkt aan de afronding van de overeenkomst.

Uitvoeringskosten

Indien in 2018 het voorgenomen bestuursbesluit tot opschoning van de deelnemersbestanden wordt uitgevoerd zullen daar eenmalige kosten mee gemoeid zijn. Door de uitvoering van deze actie zijn deelnemersbestanden beter uitgerust voor de toekomst, beter ingericht in het kader van de wet AVG en zal een aanvang kunnen worden gemaakt met de systematische afkoop van zogenaamd kleine pensioenen. De doelstelling is dat daardoor in de toekomst de kosten per deelnemer lager zullen zijn. Echter, in het jaar 2018 zullen de kosten per deelnemer (eenmalig) toenemen ten opzichte van de kosten per deelnemer in 2017 met, naar verwachting, circa € 23.

Strategische agenda

In 2017 is per commissie een actieplan uitgewerkt om invulling te geven aan de strategische agenda. Dit heeft geresulteerd in een strategische roadmap voor de komende 3 jaar. In 2018 wordt iedere bestuursvergadering de strategische roadmap besproken. Op de beleidsdag worden de doelstellingen getoetst, geëvalueerd en bijgesteld als ontwikkelingen daar toe aanleiding geven.

Benoeming

In maart 2018 heeft het bestuur de voorgenomen benoeming, na voordracht van de heer René van den Broek bij De Nederlandsche Bank, kunnen effectueren. De werknemersvacature die sinds eind 2016 is ontstaan is hiermee vervuld. Met deze invulling is ook de betrokkenheid en vertegenwoordiging van LBV, een van de cao-partijen bij Bpf Foodservice, in het bestuur mogelijk gemaakt.

Nieuw pensioenstelsel

Op 8 juli 2016 heeft het toenmalige kabinet de onderzoeksrichtingen voor de toekomst van het pensioenstelsel uiteen gezet. Het is aan het huidige kabinet, om daaraan gevolg te geven. Een hoofdrichting betreft de afschaffing van de doorsneesystematiek. Daarnaast werd positief geoordeeld over de haalbaarheid van een nieuw contracttype gebaseerd op persoonlijke pensioenvermogens, met de mogelijkheid van omzetting van bestaande rechten en aanspraken. Het bestuur volgt de ontwikkelingen nauwgezet en past zijn beleid en strategie waar nodig en binnen zijn eigen invloedssfeer aan.

Het verslag van het bestuur is vastgesteld te Utrecht, 31 mei 2018

Het bestuur

Jelle Griffioen
(werkgeversvoorzitter)

Martijn Raaijmakers
(werknemersvoorzitter)

Gerard Wegh

Nico Passchier

Maurice Kraaij

Bert Kok

Boudewijn Heineman

René van den Broek

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na bestemming van het saldo van baten en lasten; in duizenden euro)

Activa	2017	2016
Beleggingen voor risico pensioenfonds [1]		
Zakelijke waarden	330.816	334.516
Vastrentende waarden	935.424	878.189
Derivaten	1.496	1.696
	1.267.736	1.214.401
Beleggingen voor risico deelnemers [2]	164	207
Vorderingen en overlopende activa [3]	4.271	4.825
Liquide middelen [4]	4.502	3.848
Totaal activa	1.276.673	1.223.281

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2017	2016
Reserves [5]		
Vrije reserve	-52.639	-70.673
Premietoelagreserve	8.504	9.374
Reserve solvabiliteitsrisico's	145.317	140.406
	101.182	79.107
Technische voorzieningen [6]		
Voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening	1.172.515	1.140.562
Voorziening voor risico deelnemers [7]	164	207
Kortlopende schulden en overlopende passiva [8]	2.812	3.405
Totaal passiva	1.276.673	1.223.281

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2017	2016
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds [9]		
Directe beleggingsopbrengsten	5.562	6.518
Indirecte beleggingsopbrengsten	3.331	121.866
Kosten van vermogensbeheer	-1.505	-1.582
	7.388	126.802
Bijdragen van werknemers en werkgevers [10]	66.132	62.003
Saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten [11]	-152	43.312
Pensioenuitkeringen [12]	-16.215	-15.298
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening [13]		
Inkoop backservice- en comingservice aanspraken	-65.311	-53.846
Toevoeging in verband met kosten	-1.334	-1.096
Overgenomen pensioenverplichtingen	-1.050	-37.744
Benodigde inresttoevoeging (1 jaars-rente)	2.553	612
Uitkeringen	16.433	15.527
Overgedragen pensioenverplichtingen	1.071	1.473
Vrijgevallen voor kosten	361	342
Resultaat op kanssystemen	501	341
Wijziging rentetermijnstructuur	16.567	-119.867
Wijziging actuariële grondslagen en/of methoden	1.921	7.183
Toeslagverlening	0	-2
Incidentele mutaties voorziening	-3.370	-12
Correcties en overige mutaties	-295	-935
	-31.953	-188.024
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [14]	-4.295	-4.694
Overige baten en lasten [15]	1.170	-683
Saldo van baten en lasten	22.075	23.418

[.] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Bestemming van het saldo

	2017	2016
Vrije reserve	18.034	-10.115
Reserve solvabiliteitsrisico's	4.911	27.298
Premietoelagreserve	-870	6.235
	22.075	23.418

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2017	2016
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werknemers en werkgevers	68.470	60.138
Overgenomen pensioenverplichtingen	754	45.310
Overige	2	0
	69.226	105.448
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-16.191	-15.272
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.171	-1.359
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-4.095	-4.522
	-21.457	-21.153
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	5.148	7.332
Verkopen en aflossingen beleggingen	113.658	760.434
	118.806	767.766
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-164.604	-855.341
Kosten van vermogensbeheer	-1.317	-1.765
	-165.921	-857.106
Mutatie geldmiddelen	654	-5.045
Saldo geldmiddelen 1 januari	3.848	8.893
Saldo geldmiddelen 31 december	4.502	3.848

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Het fonds heeft ten doel, overeenkomstig de bepalingen in de statuten en de reglementen, werknemers en gewezen werknemers in de foodservice en groothandel in levensmiddelen, alsmede de na te laten betrekkingen van de werknemers en de overige belanghebbenden, te beschermen tegen geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden.

Statutair is Bpf Foodservice gevestigd in Heerlen. Voor de feitelijke vestigingsplaats en de contactgegevens wordt verwezen naar pagina 1 van dit jaarverslag.

Toepassing richtlijnen voor de jaarverslaggeving

De jaarrekening 2017 is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW, met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en op basis van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Waardering

Algemene grondslagen

Overige activa en passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden overige activa en passiva gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). Voor vorderingen wordt rekening gehouden met een aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Stelselwijzigingen

In 2017 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Schattingswijzigingen

In 2017 hebben zich geen schattingswijzigingen voorgedaan. In 2016 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een nieuwe prognosetafel gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG2016, en heeft het fonds besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit is in 2016 verantwoord als een schattingswijziging.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld en indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen.

Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta zijn omgerekend naar Euro tegen de ultimo jaar geldende koersen. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in buitenlandse valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Aandelen, aandelen vastgoedmaatschappijen en overige beleggingen

De ter beurze genoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurze genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde, waarbij de onderliggende waarden weer marktwaarden zijn.

Obligaties en obligatiefondsen

De obligaties zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurze genoteerde vastrentende fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijn de intrinsieke waarde, waarbij de onderliggende waarden weer marktwaarden zijn.

Leningen op schuldbekentenis

De leningen op schuldbekentenis zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde. Onder actuele waarde (marktwaarde) wordt in dit verband verstaan de contante waarde van de toekomstige kasstromen op basis van het effectieve rendement ultimo het verslagjaar van overeenkomstige leningen, rekening houdend met de mogelijkheid van vervroegde aflossing.

Derivaten

De derivaten zijn gewaardeerd tegen de reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingmodellen. Er wordt gebruik gemaakt van algemeen gangbare waarderingmodellen.

Overige beleggingen

Beursgenoteerde beleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers (marktwaarde). Niet-beursgenoteerde (indirecte) beleggingen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde, waarbij de onderliggende waarden weer marktwaarden zijn.

Vorderingen en schulden inzake beleggingen

Er is voor gekozen om de vorderingen en schulden inzake beleggingen in de balans op te nemen onder de vorderingen en schulden en niet onder de beleggingen.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor risico van het fonds worden aangehouden.

Vrije reserve

Alle middelen worden, voor zover niet benodigd voor de volstorting van de reserve solvabiliteitsrisico's, de premietoelagreserve en de reserve premie-egalisatie prepensioenen, toegevoegd c.q. onttrokken aan de vrije reserve.

Premietoelagreserve

De premietoelagreserve is per 31 december 2015 gevormd. Per 31 december 2015 is de toelagreserve (die onderdeel uitmaakt van de Vrije reserve) overgedragen aan de premietoelagreserve. De premietoelagreserve kan aangewend worden om de feitelijke premie aan te vullen indien en voor zover de feitelijke premie in enig jaar lager is dan de gedempte kostendekkende premie. Daarnaast kan uit deze reserve een aanvullende toelag verleend worden aan de actieve deelnemers. Dit is echter alleen mogelijk als de reserve naar verwachting niet nodig is om in toekomstige jaren een premietekort op te vangen.

Bovendien is bij aanvullende toelagverlening vanuit de premietoelagreserve de wet- en regelgeving ten aanzien van toekomstbestendig indexeren van toepassing. De premietoelagreserve wordt vanaf 2016 gevoed door het positieve verschil tussen de feitelijke premie en de gedempte kostendekkende premie. Tevens wordt intrest aan deze reserve toegevoegd op basis van het behaalde beleggingsrendement. Als het fonds vanwege de financiële positie een korting moet doorvoeren, dan wordt deze reserve

gebruikt om de korting te voorkomen (voor zover mogelijk). De premietoelagreserve wordt buiten beschouwing gelaten bij de bepaling van de dekkingsgraad.

Reserve solvabiliteitsrisico's

De reserve solvabiliteitsrisico's dient als buffer om een terugval in de waarde van de beleggingen te kunnen opvangen. Deze reserve is gelijk aan het vereist eigen vermogen zoals jaarlijks bepaald in de solvabiliteitstoets.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

De voorziening is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen:

Intrest: Rentetermijnstructuur ultimo 2017 zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Rentetoevoeging: Onder het FTK is de rentetoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente. Op basis van de DNB rentetermijnstructuur primo 2017 is deze rente gelijk aan -0,217% (2016: -0,06%).

Sterfte: Prognosetafel AG2016 (startjaar 2018) met fondsspecifieke ervaringssterfte voor zowel mannen als vrouwen.

Gehuwdheid: Bij de vaststelling van de voorziening voor het latente partnerpensioen van de niet-gepensioneerden wordt uitgegaan van het onbepaalde partnersysteem met leeftijdsafhankelijke partnerfrequenties tot de pensioendatum. Bij het partnerpensioen dat is uitgeruild of opgebouwd wordt daarbij tevens rekening gehouden met de uitruilmogelijkheid op pensioenleeftijd (met uitzondering van het partnerpensioen ten behoeve van ex-partners). Bij de vaststelling van de voorziening voor het latente partnerpensioen van de gepensioneerden wordt uitgegaan van het bepaalde partnersysteem.

Uitkeringen: De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Leeftijden: Leeftijden worden in jaren en maanden nauwkeurig vastgesteld.

Leeftijdsverschil: Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Kosten: In de voorziening pensioenverplichtingen is een kostenvoorziening begrepen van 2,2% van de netto voorziening.

Resultaatbepaling

Algemeen

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de aandelen wordt hieronder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen vastgoedmaatschappijen, aandelen, obligaties, leningen op schuldbekentenissen en hypotheek;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Premiebijdragen (van werknemers en werkgevers)

Onder premiebijdragen van werknemers en werkgevers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Rentetoevoeging

De rentetoevoeging wordt berekend over de beginstand van de voorziening pensioenverplichtingen en de mutaties hierin gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoerings- en administratiekosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoerings- en administratiekosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Pensioenuitvoerings- en administratiekosten

De pensioenuitvoerings- en administratiekosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de bestuurders van het fonds en de aangesloten werkgevers.

Transacties met bestuurders

De leden van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan ontvangen vacatievergoedingen, verblijfkosten en reiskostenvergoedingen. Er zijn geen leningen verstrekt aan noch zijn er vorderingen op bestuurders. Er hebben geen overige transacties plaatsgevonden met bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Tussen het fonds en cao-partijen is een uitvoeringsreglement gesloten waarin afspraken zijn vastgelegd ten aanzien van de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de pensioenregeling.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2016	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen (af)lossingen	Gerealiseerde koers- verschillen	Niet- gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2017
Zakelijke waarden						
Aandelen	334.516	27.518	-61.813	3.328	27.267	330.816
Vastrentende waarden						
Obligaties	878.189	137.071	-42.001	395	-38.230	935.424
Derivaten						
Valutatermijncontracten ¹⁾	-170	0	-9.844	9.844	743	573
Totaal beleggingen voor risico fonds	1.212.535	164.589	-113.658	13.567	-10.220	1.266.813
Waarvan onder de passiva gepresenteerd						
Valutatermijncontracten	1.866					923
Beleggingen aan activa-zijde balans	1.214.401					1.267.736

Er wordt niet belegd in de aangesloten ondernemingen.

1) De aan- en verkopen van Valutatermijncontracten zijn gesaldeerd weergegeven.

Aansluiting beleggingen ten behoeve van de risicoparagraaf:

Categorie	Stand ultimo 2017	Liquide middelen	Stand ultimo 2017 conform risico- paragraaf
Zakelijke waarden	330.816	0	330.816
Vastrentende waarden	935.424	0	935.424
Derivaten	573	0	573
	1.266.813	0	1.266.813
Overige		558	558
	1.266.813	558	1.267.371

Methodiek bepaling marktwaarde

Level 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.

Level 2: De actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Level 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingmodellen waarin niet gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2017
Aandelen	0	330.816	0	330.816
Vastrentende waarden	792.427	0	142.997	935.424
Derivaten	0	0	573	573
Liquide middelen	558	0	0	558
Totaal belegd vermogen	792.985	330.816	143.570	1.267.371

	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2016
Aandelen	0	334.516	0	334.516
Vastrentende waarden	796.371	0	81.818	878.189
Derivaten	0	0	-170	-170
Liquide middelen	105	0	0	105
Totaal belegd vermogen	796.476	334.516	81.648	1.212.640

	2017	2016
[2] Beleggingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	207	225
Aankopen	0	0
Verkopen	-49	-25
Resultaten	6	7
Stand per 31 december	164	207
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Premies	1.847	3.015
Lopende intrest en dividend:		
– Vastrentende waarden	0	1.044
Terugvorderbare dividendbelasting	1.750	293
Beleggingen:		
– Te vorderen beheervergoedingen	668	463
Overige vorderingen	6	10
Totaal vorderingen en overlopende activa	4.271	4.825
De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar.		
[4] Liquide middelen		
ING Bank N.V.	3.944	3.743
Cash beleggingen	558	105
Totaal liquide middelen	4.502	3.848
De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.		
Bij ING Bank N.V. heeft het fonds een kredietfaciliteit van € 1,0 miljoen ter beschikking.		

Passiva	2017		2016	
[5] Reserves				
Vrije reserve				
Stand per 1 januari	-70.673		-60.558	
Saldobestemming boekjaar	18.034		-10.115	
Stand per 31 december	-52.639		-70.673	
Premietoelagreserve				
Stand per 1 januari	9.374		3.139	
Saldobestemming boekjaar	-870		6.235	
Stand per 31 december	8.504		9.374	
Reserve solvabiliteitsrisico's				
Stand per 1 januari	140.406		113.108	
Saldobestemming boekjaar	4.911		27.298	
Stand per 31 december	145.317		140.406	
Totaal eigen vermogen	101.182		79.107	
Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt	54.995	104,7%	52.934	104,6%
Het vereist eigen vermogen bedraagt	145.317	112,4%	140.406	112,3%
Pensioenvermogen	1.265.357		1.210.502	
Totale technische voorzieningen	1.172.679		1.140.769	
De dekkingsgraad is		107,9%		106,1%
De beleidsdekkingsgraad is		107,3%		103,9%
De dekkingsgraad is vastgesteld als het totaal vermogen (minus de Premietoelagreserve) gedeeld door de voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening plus (vanaf boekjaar 2015) de voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers.				

Technische voorzieningen**[6] Voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening**

De voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening is als volgt opgebouwd:

- Actieve deelnemers	506.572	507.798
- Gewezen deelnemers	405.292	384.379
- Pensioengerechtigden	251.557	243.767
- Voorziening langdurig zieken	5.724	4.618
- Voorziening a.g.v. uitruikbaar worden PP	3.370	0

Totale voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening**1.172.515****1.140.562****Voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening**

Stand per 1 januari	1.140.562	952.538
Inkoop backservice- en comingservice aanspraken	65.311	53.846
Toevoeging in verband met kosten	1.334	1.096
Overgenomen pensioenverplichtingen	1.050	37.744
Benodigde inresttoevoeging (1 jaars-rente)	-2.553	-612
Uitkeringen	-16.433	-15.527
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.071	-1.473
Vrijgevallen voor kosten	-361	-342
Resultaat op kanssystemen	-501	-341
Wijziging rentetermijnstructuur	-16.567	119.867
Wijziging actuariële grondslagen en/of methoden	-1.921	-7.183
Toeslagverlening	0	2
Incidentele mutaties voorziening	3.370	12
Correcties en overige mutaties	295	935

Stand per 31 december**1.172.515****1.140.562****[7] Voorziening voor risico deelnemers**

Stand per 1 januari	207	225
Mutatie boekjaar	-43	-18

Stand per 31 december**164****207**

	2017	2016
[8] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten	923	1.866
Administratiekosten	333	121
Accountantskosten	20	42
Actuariskosten	190	117
Loonheffing en sociale premies	328	304
Verschuldigde beheerfee	508	115
Vooruitontvangen waardeoverdrachten	374	641
Overige	136	199
	2.812	3.405

De kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd korter dan een jaar.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Bpf Foodservice heeft meerjarige overeenkomsten afgesloten met AZL inzake de pensioen- en deelnemersadministratie en de financiële administratie, en met KAS BANK N.V. inzake de beleggingsadministratie en rol als custodian. Deze overeenkomsten hebben een looptijd korter dan 5 jaar. De kosten hiervoor waren in lijn met voorgaande jaren.

Gebeurtenissen na balansdatum

Afwijzing risicoprofiel door DNB

Binnen het beleid van het pensioenfonds neemt de risicohouding een belangrijke plaats in. De risicohouding is de mate waarin het pensioenfonds bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het pensioenfonds te realiseren (de risicobereidheid) en de mate waarin het pensioenfonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het pensioenfonds (het risicodraagvlak). Na overleg met de CAO-partijen en in overleg met de fondsorganen heeft het bestuur vastgesteld dat de risicobereidheid en het risicodraagvlak laag zijn. Dit is onder andere gebaseerd op een risicobereidheidsonderzoek onder de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en het gemiddeld salarisniveau van de deelnemers.

Mede op basis van deze risicohouding en de ALM-studie die is uitgevoerd in 2017 heeft het pensioenfonds een strategisch beleggingsbeleid vastgesteld. Het risicoprofiel dat uit het beleggingsbeleid voortvloeit, kan worden vertaald in een vereist eigen vermogen (de risicohouding op korte termijn). De bandbreedtes die het pensioenfonds wenst te hanteren voor dit vereist eigen vermogen, oftewel de risicohouding op korte termijn, is 12% als ondergrens en 18% als bovengrens. Dit betreft echter een verhoging van het risicoprofiel, want de onder- en bovengrens zijn in 2015 vastgesteld op respectievelijk 9% en 15%. Het verhogen van het risicoprofiel is niet toegestaan zolang de beleidsdekkingsgraad lager is dan het huidige strategisch vereist eigen vermogen. Het pensioenfonds hanteert daarom vooralsnog gedwongen de ondergrens en bovengrens van respectievelijk 9% en 15%.

Het bestuur heeft eind maart 2018 besloten om bezwaar aan te tekenen tegen de recent ontvangen afwijzing van DNB.

Wijziging verplichtstelling

Op 18 december 2017 heeft Bpf Foodservice namens sociale partners in de bedrijfstak Groothandel voor de Foodservice en de Groothandel in Levensmiddelen een aanvraag ingediend voor wijziging van de verplichtstelling van Bpf Foodservice. De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft op 23 januari 2018 besloten in te stemmen met deze aanvraag. Dit besluit is op 25 januari 2018 integraal gepubliceerd in de Staatscourant en op 26 januari 2018 is de gewijzigde verplichtstelling in werking getreden.

Actualisering herstelplan

Bpf Foodservice heeft in het eerste kwartaal van 2018 een update van herstelplan ingediend waaruit blijkt dat zonder aanvullende maatregelen het fonds naar verwachting binnen de gestelde tien jaar het vereist eigen vermogen zal behalen.

Uitvoering pensioenregeling

Bpf Foodservice heeft de uitvoering van de pensioenregeling bij AZL voortgezet in een overeenkomst voor 5 jaar.

Actuele financiële positie

De beleidsdekkingsgraad is tot eind mei gestegen. De actuele dekkingsgraad is tot eind april 2018 gedaald naar 107,3% (ultimo 2017: 107,9%) en de beleidsdekkingsgraad is gestegen tot 107,9% (ultimo 2017: 107,3%). Daarmee is deze nog steeds onder het vereist niveau.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

De leden van het bestuur, de Raad van Toezicht en het verantwoordingsorgaan van Bpf Foodservice hebben in 2017 vacatievergoedingen, verblijfkosten en reiskostenvergoedingen ontvangen. In totaliteit bedroegen deze bezoldigingen € 376.000 (2016: € 359.000). Overige bestuurskosten (waaronder bestuursadvies en opleidingskosten) bedroegen in 2017 € 325.000 (2016: € 158.000).

Personeel

Gedurende het boekjaar 2017 had Bpf Foodservice geen personeelsleden in dienst.

Baten en lasten	2017	2016
[9] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Zakelijke waarden	-22	0
Vastrentende waarden	2.958	3.694
Beheervergoedingen institutionele fondsen ¹⁾	2.681	2.736
Subtotaal	5.617	6.430
Liquide middelen	-51	-34
Bijdragen van werknemers en werkgevers	-4	126
Waardeoverdrachten	2	-3
Overige	-2	-1
Totaal directe beleggingsopbrengsten	5.562	6.518
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde resultaten</i>		
Zakelijke waarden	3.328	47
Vastrentende waarden	395	78.480
Derivaten	9.844	2.633
Overige valutaresultaten	0	-6
	13.567	81.154

1) Dit betreft de elk kwartaal ontvangen retrocessie fees vanuit het Robecomandaat.

	2017	2016
<i>Ongerealiseerde resultaten</i>		
Zakelijke waarden	27.267	34.171
Vastrentende waarden	-38.230	9.823
Derivaten	743	-3.755
Overige valutaresultaten	-16	473
	-10.236	40.712
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	3.331	121.866
Kosten van vermogensbeheer		
Beheerloon	-1.254	-1.320
Kosten advisering	-87	-82
Transactiekosten	0	-9
Bankkosten	-3	-10
Beleggingsadministratie	-144	-156
Bewaarloon effecten	0	-5
Kosten huisaccountant	-17	0
Totaal kosten vermogensbeheer	-1.505	-1.582
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen	7.388	126.802
[10] Bijdragen van werknemers en werkgevers		
Diverse pensioenregelingen werkgever	43.995	40.727
Diverse pensioenregelingen werknemer	21.998	20.364
Inkoopsommen	139	912
	66.132	62.003
De premiebijdragen van werknemers geboren op of na 1-1-1950 plus toetreders vanaf 1-1-2006 en van werkgevers, bedragen in totaliteit 25,7% (2016: 25,2%) van de pensioengrondslag. De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		
Kostendekkende premie o.b.v. nFTK	78.776	65.828
Gedempte kostendekkende premie	66.294	55.114
Feitelijke premie	65.993	61.091

	2017	2016
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
– diverse pensioenregelingen werkgever	43.995	40.727
– diverse pensioenregelingen werknemer	21.998	20.364
	65.993	61.091
De kostendeekkende premie o.b.v. (n)FTK is als volgt samengesteld:		
– actuarieel benodigd	66.645	54.937
– in premie begrepen bedrag voor kosten	3.934	4.353
– benodigde solvabiliteitsopslag	8.197	6.538
	78.776	65.828
De gedempte premie is als volgt samengesteld:		
– actuarieel benodigd	55.530	45.363
– in premie begrepen bedrag voor kosten	3.934	4.353
– benodigde solvabiliteitsopslag	6.830	5.398
	66.294	55.114
De feitelijke premie van 65.993 is tezamen met de onttrekking uit de premie/toeslag-reserve van 932 hoger dan de gedempte kostendeekkende premie.		
[11] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	1.019	44.672
Overgedragen pensioenverplichtingen	-1.171	-1.360
	-152	43.312
[12] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-11.694	-10.903
Prepensioen	-191	-283
Partnerpensioen	-3.029	-2.832
Wezenpensioen	-68	-54
Afkoopsommen	-1.233	-1.226
	-16.215	-15.298

	2017	2016
[13] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening		
Inkoop backservice- en comingservice aanspraken	-65.311	-53.846
Toevoeging in verband met kosten	-1.334	-1.096
Overgenomen pensioenverplichtingen	-1.050	-37.744
Benodigde inresttoevoeging (1 jaars-rente)	2.553	612
Uitkeringen	16.433	15.527
Overgedragen pensioenverplichtingen	1.071	1.473
Vrijgevallen voor kosten	361	342
Resultaat op kanssystemen	501	341
Wijziging rentetermijnstructuur	16.567	-119.867
Wijziging actuariële grondslagen en/of methoden	1.921	7.183
Toeslagverlening	0	-2
Incidentele mutaties voorziening	-3.370	-12
Correcties en overige mutaties	-295	-935
	-31.953	-188.024
[14] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie	-2.350	-2.500
Bestuursondersteuning	-717	-977
Accountant (controle jaarrekening)	-36	-45
Accountant (andere controle diensten)	-8	-40
Adviserend actuaris	-281	-431
Certificerend actuaris	-19	-25
De Nederlandsche Bank	-58	-53
Bezoldiging bestuursleden	-376	-359
Overige bestuurskosten (waaronder bestuursadvies en opleidingskosten)	-325	-158
Verantwoordingsorgaan	-25	-30
Raad van Toezicht	-59	-52
Vergaderkosten	-50	-22
Contributie Pensioenfederatie	-24	-24
Overige kosten	33	22
Totaal pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-4.295	-4.694
[15] Overige baten en lasten		
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren regulier	1.196	-179
Diversen	-26	-504
Totaal overige baten en lasten	1.170	-683
Saldo van baten en lasten	22.075	23.418

	2017	2016
Actuariële analyse van het saldo		
Beleggingsopbrengsten	26.509	7.289
Bijdragen	-4.586	2.966
Waardeoverdrachten	-131	7.041
Uitkeringen	218	230
Kanssystemen	501	-581
Toeslagverlening	0	-2
Incidentele mutaties voorziening	-3.370	-12
Wijziging grondslagen	1.921	7.183
Diversen	1.013	-696
	22.075	23.418

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2017 als volgt te verdelen:

	2017
Vrije reserve	18.034
Reserve solvabiliteitsrisico's	4.911
Premietoeslagreserve	-870
	22.075

Risicoparaagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparaagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2017 van 112,4% en 2016 van 112,3%. Hierbij dient opgemerkt te worden dat ten opzichte van vorig boekjaar de procentuele buffer van de afzonderlijke risicomponenten anders wordt getoond. De veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen het renterisico, aandelen- en vastgoedrisico en kredietrisico wordt vanaf dit boekjaar bij deze afzonderlijke risico's meegenomen. Daarnaast wordt rekening gehouden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie). Vorig boekjaar werden deze effecten gezamenlijk onder het diversificatie-effect verantwoord. Door deze aangepaste rubricering te hanteren wordt de relatieve bijdrage van de afzonderlijke risicomponenten aan de totale vereiste dekkingsgraad zuiverder en beter inzichtelijk.

	2017		2016	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	26.226	1,4	15.901	0,9
Zakelijke waarden risico (S2)	101.870	5,4	99.457	5,4
Valutarisico (S3)	29.439	1,6	33.772	1,8
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	34.717	1,9	37.750	2,1
Verzekeringstechnisch risico (S6)	39.717	2,1	38.779	2,1
Diversificatie-effect	-86.652		-85.253	
Vereist eigen vermogen	145.317	12,4	140.406	12,3
Aanwezige dekkingsgraad		107,9		106,1
Beleidsdekkingsgraad		107,3		103,9
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,7		104,6
Vereiste dekkingsgraad (strategische verdeling)		112,4		112,3
Vereiste dekkingsgraad (feitelijke verdeling)		113,1		113,2

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. In de berekening van de beleidsdekkingsgraad is rekening gehouden met de aangepaste definitie van de becijfering van de dekkingsgraad. Zoals aangegeven dient de dekkingsgraad becijferd te worden door rekening te houden met het totale vermogen en de totale technische voorziening. In boekjaar 2016 was de beleidsdekkingsgraad van 103,9% leidend. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2017 van 107,3%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 3,4%-punt.

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het pensioenfonds kent een kortere looptijd voor de beleggingen dan voor de looptijd van de pensioenverplichtingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 22,6.

Duratie van de pensioenverplichtingen 24,1.

Voor de vaststelling van het renterisico bij het vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

Het fonds kent een feitelijke renteafdekking ten behoeve van de vaststelling van het renterisico van circa 60%. Voor de bepaling van het vereist eigen vermogen op basis van de strategische verdeling wordt een strategische renteafdekking voor de vaststelling van het renterisico van 70,0% gehanteerd.

Zakelijke waarden risico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en alternatieve beleggingen in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën van markten en beleggingen. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende aandelen categorieën getoond:

	2017						2016					
	Excl.		Derivaten		Incl.		Excl.		Derivaten		Incl.	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
Verdeling aandelen per categorie:												
Ontwikkelde markten (Mature markets)	285.636	86,3	573	100,0	286.209	86,4	289.794	86,6	-170	100,0	289.624	86,6
Opkomende markten (Emerging markets)	45.180	13,7	0	0,0	45.180	13,6	44.722	13,4	0	0,0	44.722	13,4
Totaal aandelen	330.816	100,0	573	100,0	331.389	100,0	334.516	100,0	-170	100,0	334.346	100,0

Valutarisico

De pensioenverplichtingen luiden in euro's, de mogelijke risico's als gevolg van valutakoersontwikkelingen komen daarom alleen bij de beleggingen tot uitdrukking. Zonder afdekking van het valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta van 20%. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario.

	2017				2016			
	Voor valuta-afdekking		Na valuta-afdekking		Voor valuta-afdekking		Na valuta-afdekking	
	€	%	€	%	€	%	€	%
Zakelijke waarden naar valuta								
Euro	34.922	10,6	158.881	47,9	52.494	15,7	178.588	53,4
Amerikaanse dollar	173.296	52,4	89.580	27,0	114.528	34,2	28.521	8,5
Australische dollar	7.156	2,2	3.565	1,1	12.514	3,7	8.895	2,7
Britse pound sterling	17.916	5,4	8.692	2,6	30.971	9,3	21.549	6,4
Canadese dollar	9.786	3,0	4.793	1,4	6.605	2,0	1.545	0,5
Deense kroon	1.816	0,5	894	0,3	2.788	0,8	1.864	0,6
Hongkongse dollar	14.749	4,5	13.077	3,9	15.964	4,8	14.120	4,2
Japanse yen	25.132	7,6	12.535	3,8	40.816	12,2	28.312	8,5
Noorse kroon	673	0,2	325	0,1	1.119	0,3	921	0,3
Singaporese dollar	1.361	0,4	629	0,2	2.100	0,6	1.329	0,4
Zweedse kroon	2.713	0,8	1.357	0,4	4.798	1,4	3.406	1,0
Zwitserse franc	7.860	2,4	3.649	1,1	14.629	4,4	10.132	3,0
Overige	33.436	10,0	33.412	10,1	35.190	10,6	35.164	10,5
Totaal zakelijke waarden	330.816	100,0	331.389	100,0	334.516	100,0	334.346	100,0
Totale beleggingen naar valuta								
Euro	951.635	75,2	1.075.594	84,9	807.819	66,6	933.913	77,0
Amerikaanse dollar	187.520	14,8	103.804	8,2	219.531	18,1	133.524	11,0
Australische dollar	7.336	0,6	3.745	0,3	12.514	1,0	8.895	0,7
Britse pound sterling	19.641	1,6	10.417	0,8	48.635	4,0	39.213	3,2
Canadese dollar	12.781	1,0	7.788	0,6	6.605	0,5	1.545	0,1
Deense kroon	1.816	0,1	894	0,1	2.788	0,2	1.864	0,2
Hongkongse dollar	14.749	1,2	13.077	1,0	15.964	1,3	14.120	1,2
Japanse yen	24.787	2,0	12.190	1,0	40.816	3,4	28.312	2,3
Noorse kroon	673	0,1	325	0,0	1.119	0,1	921	0,1
Singaporese dollar	1.361	0,1	629	0,0	2.100	0,2	1.329	0,1
Zweedse kroon	2.713	0,2	1.357	0,1	4.798	0,4	3.406	0,3
Zwitserse franc	7.792	0,6	3.581	0,3	14.629	1,2	10.132	0,8
Overig	33.436	2,5	33.412	2,7	35.387	2,9	35.361	2,9
Totale beleggingen (exclusief cash in de vastrentende waarden)	1.266.240	100,0	1.266.813	100,0	1.212.705	100,0	1.212.535	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijncontracten afgesloten. De post valutatermijncontracten bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2017:

in duizenden euro	aankoop transacties	verkoop transacties	resultaat	uiterlijke einddatum
Amerikaanse dollar	248.617	-248.120	497	02-02-2018
Australische dollar	10.704	-10.787	-83	02-02-2018
Britse pound sterling	27.034	-27.115	-81	02-02-2018
Japanse yen	37.578	-37.306	272	02-02-2018
Noorse kroon	734	-732	2	02-02-2018
Zweedse kroon	4.057	-4.065	-8	02-02-2018
Zwitserse franc	12.324	-12.304	20	02-02-2018
overige valuta	24.506	-24.552	-46	02-02-2018
Totaal valutatermijntransacties	365.554	-364.981	573	

Kredietrisico

Voornamelijk wordt belegd via fondsen die aan de hand van mandaten gemanaged worden. Een van de aspecten daarbij is het beheersen van kredietrisico's. Bij het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	558.792	59,7	482.919	55,0
AA	9.447	1,0	18.162	2,1
A	167.425	17,9	103.450	11,8
BBB	114.721	12,3	234.736	26,7
Lager dan BBB	42.322	4,5	5.362	0,6
Geen rating	42.717	4,6	33.560	3,8
Totaal vastrentende waarden (exclusief kortlopende vorderingen op banken)	935.424	100,0	878.189	100,0

	2017		2016	
	€	%	€	%
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd < 1 jaar	0	0,0	0	0,0
Resterende looptijd 1 <> 5 jaar	0	0,0	0	0,0
Resterende looptijd >= 5 jaar	935.424	100,0	878.189	100,0
Totaal vastrentende waarden (exclusief kortlopende vorderingen op banken)	935.424	100,0	878.189	100,0

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen.

	2017		2016	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden				
<i>Verdeling aandelen per regio:</i>				
Europa	73.278	22,2	72.533	21,7
Noord-Amerika	173.484	52,4	179.306	53,6
Midden- en Zuid-Amerika	4.912	1,5	5.342	1,6
Azië	34.464	10,4	32.742	9,8
Oceanië	40.450	12,2	40.196	12,0
Overige	4.228	1,3	4.397	1,3
Totaal aandelen (inclusief opties)	330.816	100,0	334.516	100,0

	2017		2016	
	€	%	€	%
Grote posten: zakelijke waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in zakelijke waarden.				
State Street Global Advisors	330.816	100,0	334.516	100,0
<i>Verdeling aandelen per sector:</i>				
Beleggingsfondsen	330.816	100,0	334.516	100,0

	2017		2016	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per soort:</i>				
Staatsobligaties, niet index-linked	439.829	47,0	467.274	53,2
Bedrijfsobligaties/Credits	348.100	37,2	374.920	42,7
Hypotheken	142.998	15,3	81.818	9,3
Kortlopende vorderingen op banken	4.497	0,5	-45.823	-5,2
Totaal vastrentende waarden	935.424	100,0	878.189	100,0

	2017		2016	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	735.775	78,7	772.989	88,0
Noord-Amerika	173.760	18,6	105.200	12,0
Midden- en Zuid-Amerika	4.501	0,5	0	0,0
Azië	75	0,0	0	0,0
Oceanië	16.179	1,7	0	0,0
Overige	5.134	0,5	0	0,0
Totaal vastrentende waarden (exclusief kortlopende vorderingen op banken, inclusief derivaten)	935.424	100,0	878.189	100,0

	2017		2016	
	€	%	€	%
Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden.				
Robeco Inst LD Euro Core Government Bond 40	417.739	44,6	400.924	45,7
Robeco Investm. Grade Corporate Bonds IH Eur	159.853	17,1	199.179	22,7
Robeco Capital Growth Funds	214.834	23,0	196.268	22,3
Hypotheekfonds Syntrus Achmea	142.998	15,3	81.818	9,3
Derivatenposities				
<i>Marktwaaarde derivaten per soort:</i>				
Rentederivaten (swaps)	0	0,0	0	0,0
Valutacontracten (termijncontracten of equivalenten)	573	100,0	-170	100,0
Totaal derivaten	573	100,0	-170	100,0

Er zijn geen beleggingen uitgeleend. Er is geen collateral ontvangen of gestort.

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het pensioenfonds resulteert een buffer voor het zowel het feitelijke actief beheer risico als voor het strategisch actief beheer risico van 0 (0,0%).

Het verslag van het bestuur is vastgesteld te Utrecht, 31 mei 2018

Het bestuur

Jelle Griffioen
(werkgeversvoorzitter)

Martijn Raaijmakers
(werknemersvoorzitter)

Gerard Wegh

Nico Passchier

Maurice Krah

Bert Kok

Boudewijn Heineman

René van den Broek

Overige gegevens

Statutaire bepalingen resultaatbestemming

Volgens artikel 16 van de statuten dient de jaarrekening een zodanig inzicht te geven, dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd omtrent de grootte, de samenstelling en de aanwending van het vermogen, alsmede omtrent het behaalde resultaat. Conform hoofdstuk 7 van de ABTN (Financieel kader) dienen de jaarresultaten te worden toegevoegd aan de reserves.

Verklaring Actuaris

Opdracht

Door Bedrijfstakpensioenfondsen Foodservice en de Groothandel in Levensmiddelen te Heerlen is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2016.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Bedrijfstakpensioenfondsen Foodservice en de Groothandel in Levensmiddelen, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 7.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 350.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materieële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-personregel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard. De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch ten minste gelijk aan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Bedrijfstakpensioenfonds Foodservice en de Groothandel in Levensmiddelen is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 17 mei 2018

drs. J.J.M. Tol AAG RBA
verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds
Foodservice & Groothandel in Levensmiddelen

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Foodservice & Groothandel in Levensmiddelen per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Foodservice & Groothandel in Levensmiddelen ('de Stichting') te Heerlen gecontroleerd.

De jaarrekening omvat:

- 1 de balans per 31 december 2017;
- 2 de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht over 2017; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

MATERIALITEIT

- Materialiteit van EUR 7 miljoen
- Circa 0,6% van het pensioenvermogen

KERNPUNTEN

- De waardering van beleggingen
- De waardering van technische voorzieningen

GOEDKEUREND OORDEEL

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 7 miljoen (2016: EUR 7 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2017 (circa 0,6%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de beleidsdekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 350 duizend rapporteren aan het bestuur alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan KAS BANK N.V. De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door KAS

KPMG Accountants N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263683, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit.

BANK N.V. en informatie over de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van KAS BANK N.V. en AZL N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde (ISAE 3402 type II-)rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersomgeving bij de dienstverlener met vertegenwoordigers van de dienstverlener. Op basis daarvan evalueren wij, en bespreken wij met de andere onafhankelijke accountant, de in de ISAE 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2017 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan KAS BANK N.V. en AZL N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten van premiebijdragen en uitkeringen hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants. KAS BANK N.V. heeft op grond van de overeenkomst met de Stichting aan een onafhankelijk accountant opdracht gegeven de informatie inzake beleggingen ten behoeve van de jaarrekening van de Stichting te controleren.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel bij de jaarrekening zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controlewerkzaamheden van deze accountant. In dit kader hebben wij de accountant schriftelijke instructies gegeven omtrent de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden. De accountant heeft, op onze instructie, de controle uitgevoerd met een materialiteit van EUR 7 miljoen en daarbij ook bijzondere aandacht besteed aan het hierna genoemde kernpunt van onze controle voor de waardering van beleggingen met schattingen.

De accountant heeft zijn bevindingen aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken, het controledossier van de accountant beoordeeld en aanvullende eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd waaronder aansluiting van de vermogensbeheerrapportage met de financiële administratie en de jaarrekening.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in)

deelnemergevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de technische voorzieningen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

De waardering van beleggingen

Omschrijving

De beleggingen vormen een significante post op de balans van de Stichting. Alle beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Uit noot 1 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat voor EUR 792,9 miljoen (63%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op marktnoteringen en dat voor EUR 474,4 (37%) van de beleggingen van de Stichting de waardering gebaseerd is op afgeleide marktnoteringen en andere geschikte waarderingsmodellen. Het bepalen van de marktwaarde voor deze laatste beleggingscategorie is complex(er) en bevat subjectieve schattingselementen.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van modellen. Gezien de invloed hiervan op de waardering van de beleggingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad, vormde de waardering van deze beleggingscategorie een kernpunt in onze controle.

In de toelichting op pagina 55 geeft de Stichting de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In noot 1 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van deze beleggingscategorie uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

De accountant van KAS BANK N.V. heeft zijn bevindingen met betrekking tot zijn controle op de vermogensrapportage aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken en, wanneer nodig geacht, een dossierreview op het controledossier van de accountant verricht. Wij hebben vastgesteld dat de gecontroleerde vermogensbeheerrapportage aansluit met de financiële administratie en de jaarrekening.

Onze observatie

Wij hebben geconstateerd dat de gehanteerde waarderingsgrondslagen en gehanteerde waarderingsmethodieken voor de beleggingen in overeenstemming zijn met de geldende verslaggevingsregels en geschikt zijn om te kunnen komen tot een marktwaarde van deze beleggingen. Wij hebben eveneens geconstateerd dat de toelichtingen op de beleggingen adequaat zijn.

Wij vinden de waardering van de beleggingen evenwichtig bepaald.

De waardering van de technische voorzieningen

Omschrijving

De technische voorzieningen vormen een significante post op de balans van de Stichting en worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De waardering van de technische voorzieningen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt tegen de markttrent (rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank).

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming van het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuaireel deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de technische voorzieningen, het saldo van

baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad, vormde de waardering van de technische voorzieningen een kernpunt in onze controle.

Het bestuur heeft in de toelichting op pagina 56 de waarderingsgrondslagen en veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen. Op pagina 72 (risicoparagraaf) is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet.

Het evalueren van de waarderingsgrondslagen en het vaststellen van de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen vormden onderdeel van onze werkzaamheden.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het resultaat in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaaris.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de technische voorzieningen evenwichtig bepaald en de toelichting toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Voorwoord voorzitters;
- Meerjarenoverzicht;
- Bestuursverslag;
- Overige gegevens;
- Bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie zoals vereist door Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Bestuur de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 31 mei 2018

KPMG Accountants N.V.

J.C. van Kleef RA

Bijlagen

Verzekerdenbestand

	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen- gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2016	15.428	35.558	8.734	59.720
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	4.292	0	0	4.292
Ontslag met premievrije aanspraak	-3.366	3.366	0	0
Waardeoverdracht	0	-50	0	-50
Ingang pensioen	-90	-535	813	188
Overlijden	-33	-114	-249	-396
Afkoop	0	-398	-177	-575
Andere oorzaken	217	-400	-8	-191
Mutaties per saldo	1.020	1.869	379	3.268
Stand per 31 december 2017	16.448	37.427	9.113	62.988

Specificatie pensioengerechtigden

	2017	2016
Ouderdomspensioen	7.421	7.085
Partnerpensioen	1.624	1.593
Wezenpensioen	68	56
Totaal	9.113	8.734

Bestuur

Het bestuur van Bpf Foodservice is verantwoordelijk voor de gang van zaken en de organisatie van het pensioenfonds. Het bestuur van Bpf Foodservice is paritair samengesteld en bestaat uit acht personen. Daarvan zijn vier bestuurders van werkgeverszijde, drie van werknemerszijde en een vertegenwoordiger namens pensioengerechtigden.

In het verslagjaar was Martijn Raaijmakers fungerend voorzitter van het bestuur. Nico Passchier is in het verslagjaar benoemd tot plaatsvervangend werknemersvoorzitter.

Tot slot is aan het eind van het verslagjaar nog een bestuurszetel namens werknemers vacant. Het bestuur heeft, in overleg met de voordragende organisaties, de benoemingsprocedure opgestart voor invulling van deze vacature en dit afgerond begin 2018 met een voordracht aan DNB.

Bestuurscommissies

Het bestuur van Bpf Foodservice wordt ondersteund door de volgende commissies:

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur bestond in 2017 uit de werkgeversvoorzitter en de werknemersvoorzitter. Het dagelijks bestuur is belast met het uitvoeren van het dagelijks beleid en vergaderde in het verslagjaar tien keer.

Aansluitings- en incassocommissie

Deze commissie voert samen met AZL het aansluitings- en incassobeleid uit en adviseert het bestuur over individuele werkgeversdossiers. De commissie bestaat uit drie bestuurders (Maurice Kraah, Jelle Griffioen en Nico Passchier) en wordt met raad ter zijde gestaan door een voormalig bestuurder als adviseur van deze commissie.

Beleggingscommissie

De belangrijkste taken van de beleggingscommissie bestaan uit het adviseren van het bestuur over het beleggingsbeleid en het monitoren van de activiteiten van de vermogensbeheerders. De beleggingscommissie bestaat uit drie bestuurders, (Bert Kok, Martijn Raaijmakers en Boudewijn Heineman) en wordt bijgestaan door een externe beleggingsadviseur.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie bestaat uit twee bestuurders, (Nico Passchier en Gerard Wegh) en wordt bijgestaan door een externe communicatieadviseur. De commissie bereidt het communicatiebeleid voor ten behoeve van het bestuur. Daarnaast zorgt de commissie samen met AZL voor de uitvoering van het communicatiebeleid van Bpf Foodservice.

Commissie uitbesteding en risicomanagement

De commissie uitbesteding en risicomanagement bestaat uit drie bestuurders, (de heren Heineman, Kok en Griffioen) en is onder meer belast met de voorbereiding van selectie- en evaluatietrajecten van dienstverleners, het opzetten en onderhouden van een risicomanagementstructuur en het organiseren en coördineren van het jaarwerk. Deze commissie wordt bijgestaan door een externe adviseur.

Commissie van Beroep

De Commissie van Beroep is in 2017 opgeheven.

Pensioencommissie

Deze commissie bestaat uit vertegenwoordigers van het bestuur en cao-partijen. De commissie vergadert bij de aanloop naar grotere wijzigingen in de pensioenregeling, doch minimaal twee maal per jaar. De pensioencommissie heeft tot taak de afstemming tussen het fonds en cao-partijen soepel te laten verlopen om daarmee een beheerste transitie naar een (nieuwe) pensioenregeling te waarborgen en cao-partijen te informeren over de nieuwste stand van zaken binnen het fonds.

(Neven)functies 2017

Bert Kok

- Voorzitter Klachten- en geschillencommissie Bpf Vlakglas (tot 1 januari 2018)

Boudewijn Heineman

- Financieel adviseur Bidfood
- Onderhandelaar CAO Foodservice en Groothandel in Levensmiddelen
- Voorzitter Federatie voor de Groothandel in Levensmiddelen

Gerard Wegh

- Hoofd Personeel & Organisatie Coop Supermarkten BV
- Bestuurder Coop Pensioenfonds in liquidatie
- Bestuurder VUT Fonds Levensmiddelen in liquidatie (tot 1 mei 2017)
- Bestuurder Bpf Levensmiddelen (vanaf 1 april 2017)
- Bestuurder Sociaal Fonds Levensmiddelen
- Cao-onderhandelaar Levensmiddelen

Jelle Griffioen

- Penningmeester Stichting H.F.I.C.
- Adviseur CnF Connections B.V.
- Directeur Proveco Nederland B.V.
- Directeur namens Proveco bij CnF Connections B.V.
- Penningmeester Stichting Senpathiek Wonen

Martijn Raaijmakers

- In dienst van De Unie als pensioenadviseur
- Bestuurder Stichting Pensioenfonds voor de Woningbouwcorporaties, voorzitter Communicatie- en Pensioencommissie
- Bestuurder algemeen pensioenfonds KLM, lid Communicatiecommissie en voorzitter Auditcommissie

Maurice Kraai

- Directeur HRM & QM Lekkerland Nederland BV
- Onderhandelaar CAO Foodservice en Groothandel in Levensmiddelen
- Bestuurder Stichting Fonds Kollektieve Belangen voor de Groothandel in Levensmiddelen

Nico Passchier

- Bestuurder Bpf Tandtechniek
- Bestuurder Bpf Banden & Wielen
- Bestuurder Coop Pensioenfonds in liquidatie
- Bestuurder NN CDC Pensioenfonds

Vacature (inmiddels ingevuld)

Raad van toezicht

Het intern toezicht van het fonds wordt uitgeoefend door een raad van toezicht. De taken en bevoegdheden van dit orgaan evenals de samenstelling, benoeming en werkwijze zijn vastgesteld in de statuten van het fonds en het reglement raad van toezicht.

De samenstelling van de raad van toezicht is in het verslagjaar niet gewijzigd.

Voor een samenvatting van het rapport van de raad van toezicht wordt verwezen naar pagina 39.

(Neven)functies 2017

Antoinetta Eikenboom

- Senior beleidsadviseur PGGM
- Plv. lid AWB bezwaarcommissie gemeente Alkmaar
- Lid bezwarencommissie intermezzo
- Lid raad van toezicht Bpf Mitt
- Extern voorzitter adviescommissie klachtenregeling Stichting Sovak (vanaf april 2017)

Christiaan Tromp

- Bestuurder TFS
- Lid visitatiecommissie Pensioenfonds DuPont
- Lid raad van toezicht Bpf Dranken
- Lid raad van toezicht Bpf PSL
- Voorzitter raad van toezicht Bpf Mitt
- Lid visitatiecommissie Pensioenfonds Calpam
- Lid beleggingscommissie Pensioenfonds Provisium

Jeroen Hilbrands

- Penningmeester Stichting BFC Bussum
- Partner FLOXX Solutions and valuations
- Voorzitter visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Blue Sky Group
- Bestuurder Bpf Waterbouw
- Bestuurder Vakantiefonds Waterbouw
- Statutaire directie Fondsenbeheer Waterbouw

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld dat voldoet aan de Pensioenwet. De taken en bevoegdheden van dit orgaan evenals de samenstelling, benoeming en werkwijze zijn vastgelegd in de statuten van het fonds en het reglement van het verantwoordingsorgaan. De samenstelling van het verantwoordingsorgaan is in het verslagjaar gewijzigd.

Voor het oordeel van het verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid in 2017 wordt verwezen naar pagina 41.

(Neven)functies 2017

Claudia Foederer (tot maart 2017)

- Tax manager Lekkerland

Herman Klinge

- Lid verantwoordingsorgaan Stichting pensioenfonds Sligro Food Group
- Oproepkracht autovervoer Uitzendbureau Oudstanding
- Voorzitter Stichting Vrienden van Durghorst en Rosariumhorst
- Penningmeester Stichting Cromtigers Ballpark Support

Nely van der Horst – van der Stege

- Teamleider HR Leger des Heils
- Ledenraad Rabobank

Otto Hoekstra (tot 1 april 2018)

- Voorzitter dagelijks bestuur Sprookje Heerenveen
- Commercieel manager Care bij Van Hoeckel (Sligro)
- Clustermanager algemene & facilitaire zaken bij zorggroep Drenthe. (vanaf 11 september 2017)

Marie-Louise van der Wegen (vanaf 1 november 2017)

- Senior adviseur bedrijfsvoering Ministerie van Binnenlandse Zaken
- Docent SPO-pensioenopleidingen

Uitbestede werkzaamheden

Administratie

De pensioen- en deelnemersadministratie, de financiële administratie en de jaarverslaglegging zijn uitbesteed aan AZL.

Vermogensbeheer

De vastrentende waardenportefeuille is voor een deel ondergebracht bij Robeco Institutional Asset Management. Daarnaast participeert Bpf Foodservice in een hypothekenfonds van Syntrus Achmea Real Estate & Finance. De aandelen portefeuille wordt beheerd door State Street Global Advisors. Kas Bank is als custodian van het fonds aangesteld.

Handhaving

Het bestuur heeft handhaving uitbesteed aan AZL in samenwerking met DLA Piper voor juridische advisering.

Advisering en certificering

Het bestuur heeft de bestuursadviesing en -ondersteuning uitbesteed aan AZL. In het verslagjaar zijn de adviserende actuariële werkzaamheden uitgevoerd door Willis Towers Watson (vanaf 1 december 2016) en de adviserende werkzaamheden op het gebied van beleggingen en risicomanagement door Sprenkels & Verschuren.

De controle van de jaarrekening is toevertrouwd aan KPMG. De actuariële certificering is belegd bij Triple A.